

Leto XVIII. Štev. 314
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Lest izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Zakon o kazenskem postopku je odraz
stopnje razvoja našega družbenega reda

Odgovori Aleksandra Rankovića na vprašanja sodelavca »Borbe« o zakonu o kazenskem postopku

Dne 1. januarja 1954 bo začel veljati zakon o kazenskem postopku. V tej zvezi se je sodelavec »Borbe« obrnil na podpredsednika Zveznega izvršnega sveta to. Aleksandra Rankovića s prošnjo, naj bi odgovoril na nekaj vprašanj o pomenu tega zakona.

»Zakon o kazenskem postopku, kakor tudi vse ostale pravne predpise,« je odgovoril tovariš Aleksander Ranković, »je treba razumeti kot odmev stopnje razvoja našega socialističnega reda. Z njim dobiva naša socialistična demokracija pravni temelj, s čimer bomo utrdili zakonitost kot eno glavnih načel naše družbene skupnosti. Ta proces našega družbenega razvoja se razvija tako hitro, da smo naravnost prisiljeni, da v razmeroma zelo kratkem času posamezne pravne predpise spremenimo ali dopolnimo in tako zagotovimo, da se državni in družbeni organi te ustanove, kakor tudi medsebojni stiki državljanov ter vseh organov in ustanov razvijajo v skladu s socialističnim družbenim razvojem. Zato je morala Ljudska skupščina sprejeti tudi novi zakon o kazenskem postopku, ki bo začel

veljati 1. januarja 1954. Zakon o kazenskem postopku, ki smo ga sprejeli leta 1948., očitno ni več ustrezal razvojni stopnji naše so-



Predsednik Tito sprejel
indijskega kmetijskega
ministra

Kranj, 19. dec. — Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel danes opoldne na Brdu pri Kranju indijskega kmetijskega ministra g. Pendaabroa Dešmuka, ki je že nekaj dni na zabnem obisku v naši državi. Po daljšem prisrčnem razgovoru je bil g. Dešmuka na kosilu gost predsednika republike. Popoldne je gost odpotoval proti Trstu.

cialistične demokracije. To smo ugotovili že na IV. plenumu CK KPJ junija 1951 ter opozorili na potrebo, da zdaj veljavni zakon spremenimo. Če presojamo predpise, ki jih ureja ta zakon z gledišča naše socialistične zakonitosti oziroma zaščite državljanovih pravic, te-

daj ni pretirano, če pravim, da je razen ustave in ustavnega zakona to eden najvažnejših pravnih instrumentov. Njegovo osnovno načelo je, da zagotovi državljanom, da nihče ne bo po nedolžnem obsojen, na drugi strani pa, da bomo za krivde izrekli kazni, ki jo je krivec zares zaslužil za svojo protisocialno dejavnost in sicer na podlagi postopka, ki ga bomo uveljavili v skladu z zakonskimi določbami. Zdržitev preiskave v rokah sodišča in sploh organizacije ter struktura predhodnega postopka, razširjena pravica obtožena, da ima nad vsem postopkom zagovornika, določbe o priloži in preiskovalnemu zaporu, o pravnih letih in odškodnini, ki gre po krivici obsojenim, vse to je za zaščito državljanovih pravic izredno važno. Do teh določb smo prišli po izrecno urejenem načelu, da vsakega človeka, proti kateremu se je začel kazenski postopek, ne smatramo za krivega, dokler njegova kazenska odgovornost za storjeno kaznivo dejanje ni ugotovljena s pravomočno sodbo. Mislim, da celo še takrat, ko je obtožena kazenska odgovornost ugotovljena in ko je obsojen s pravomočno sodbo, je treba konkreten primer proučiti z gledišča človeka, ne pa kaznivega dejanja, in si prizadevati, da bomo takšnemu državljanu pomagali, da bo spoznal svojo škodljivo dejavnost in se poprijel. To so nekatera izmed načel socialističnega humanizma, ki so bila razen načel socialistične demokracije glavna, ko smo sprejemali ta zakon.

Ker bo začel zakon o kazenskem postopku veljati 1. januarja 1954, bi bilo zanimivo vedeti, kakšne priprave so bile storjene, da bi ga čim boljše uporabljali. Zanimati nas zlasti, kako je urejeno vprašanje strokovnih kadrov za preiskovalno službo.

»Priprave na čim uspešnejše uveljavljanje tega zakona,« je odgovoril tov. Ranković, »so se začele takoj, ko je bil objavljen in lahko rečemo, da so bile dvojnega značaja, t. j. ene strokovnega, druge pa organizacijskega značaja. Sodišča, javna tožilstva, organi za notranje zadeve in advokatske zbornice so prek svojih ustanov in društev pravnikov te predpise temeljito proučili. Posamezne pristojne ustanove so imele konference, na katerih so obravnavale vsa vprašanja, ki bi utegnili nastati ob uporabi teh predpisov. Določile so načelno stališče glede praktične uporabe. Tako smo zagotovili, da bodo organi in ustanove, ki bodo imele po teh predpisih določeno pristojnost, popolnoma pripravljene, da bodo lahko zakon, ko bo začel veljati, v redu uporabljali.«

(Nadaljevanje na 2 strani)

ITALIJANSKI PRITISK
na slovenske šole v coni A

Obiskovanje slovenskih šol skušajo zmanjšati tudi tako, da Slovincem, ki končajo slovenske šole, onemogočajo sprejem v javne in celo v zasebne službe

Tudi letos se je v primeri s prejšnjim letom zmanjšalo število učencev v slovenskih osnovnih šolah cone A STO. Zdaj je teh učencev 2102, lani pa jih je bilo 2151. Hkrati se je zmanjšalo tudi število učiteljev v slovenskih osnovnih šolah, in sicer na 159, medtem ko jih je bilo lani 178. V mestu Trstu je število učencev slovenskih osnovnih šol padlo s 1435 na 1393.

Slovenski krogi v Trstu pripominjajo v zvezi s tem, da šolska uprava cone A STO, ki jo imajo v rokah italijanski funkcionarji, pritiska na slovenske starše, naj vpišejo svoje otroke v italijanske šole. Obiskovanje slovenskih šol skušajo zmanjšati tudi tako, da Slovincem, ki končajo slovenske šole, onemogočajo sprejem v javne in celo v zasebne službe. Vse prizadebe slovenskih učiteljev in političnih predstavnikov zoper to diskriminacijo so bile zaman. To je povzročilo, poudarjajo ti krogi, padec števila učencev slovenskih osnovnih šol. V šolskem letu 1946-47 je bilo 4224 učencev osnovnih šol, kar je nad 100

odstotkov več kot danes. Najbolj pritiskajo na starše v tržaških slovenskih predmestjih. Tako je nedavno tržaška železniška uprava poklicala na odgovornost dva železničarja, ki delata na železniški postaji na Opčinah, ker sta poslala svoje otroke v slovenske šole. Od njiju so zahtevali, naj vpišeta svoje otroke v italijansko šolo. Tudi vsi ostali prepisi otrok iz slovenskih v italijanske šole — poudarjajo v tržaških slovenskih krogih — so izključno posledica takšnega gospodarskega pritiska na slovenske starše. (Jugopress)

Foreign Office: Nadaljnji
stiki v zvezi s tržaškim
vprašanjem

London, 19. dec. (Tanjug). Predstavnik Foreign Officea je v zvezi s tržaškim vprašanjem izjavil, da nadaljuje stike in sondiranje. Pripomnil je, da je bil dosežen napredek. Ni pa hotel povedati, kako kaže glede bližnjega sklicanja konference petih držav.

PRED RAZGOVORI ŠTIRIH

Nemško vprašanje še ni dozorelo
za berlinsko konferenco

(Od stalnega dipinika »Borbe«) London, 19. decembra.

Položaj med tremi zahodnimi velesilami se je pred berlinsko konferenco precej zapletel, vtem ko se je za tiste ki žele videti etnotno zahodno politiko o vseh evropskih zadevah, približno takšno, kakršno so razglasili v komuniketu o bermudski konferenci, precej razjasnil. K temu je razen zapletov v Parizu v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo prispeval tudi zadnji govor g. Churchilla v Spodnjem domu.

Glede temeljnega evropskega vprašanja, na podlagi katerega so določili zahodno stališče na bližnjih razgovorih s sovjetskimi zunanjim ministrom, je zdaj soglasnost samo med dvema zahodnima velesilama. ZDA in Velika Britanija pošiljata — vsaka s stališča svojih interesov in v določeni mejah — svoja zunanja ministra v Berlin trdno odločeni, da v razpravi o nemškem vprašanju ne odstopita niti za ped od obojestrane Zahodne Nemčije oziroma njene vključitve v evropsko obrambno skupnost in od splošnonemških svobodnih volitev kot prvega koraka k upostavitvi združene Nemčije, to se pravi Četrtega Rajha.

Kratko razdaljo med bermudsko in berlinsko konferenco Francija kot tretji zahodni partner ni mogla prehoditi v istem tempu kakor njeni dve prijateljici. Zauzela se je prav pred tisto oviro, ki pomeni osnovno temo razgovorov z Molotovom: pred nemškim vprašanjem. Vprašanje vsekakor ni, zlasti kar zadeva Francijo, niti preprosto niti manj pomembno. O tem govori tudi »Manchester Guardian«, ki v uvodniku kritizira Churchilla, ker je »podpisal« znano Dullesovo izjavo v Parizu in zahteva več razumevanja do Francije. Časnik

takole ocenjuje sedanjo francosko dilemo: »Francija stoji pred sklepom, ki ga bo, ne glede na ameriške grožnje, zelo težko sprejela. To terjajo od francoske skupščine, naj nepreključno izroči večidel francoskih oboroženih sil skupnosti, ki bo prav gotovo vzela pod svojo oblast tudi nekatere druge politične zadeve. To terjajo od Francije, naj se poveže z dominantno Nemčijo in naj tvega prihodnost svojih odnosov s prekomorskimi ozemlji.«

Vsekakor tudi tisti najgorečnejši pristaši ustanovitve evropske obrambne skupnosti in celo tisti, ki jim odkriti pritisk na Francijo velja »za neizogibnega, da bi rešili Evropo«, bi morali priznati, da ni lahko degradirati samega sebe. V takšnem položaju je vsaka tolažba nezadostna. »Franciozi se lahko tolažijo,« piše v uvodniku »Daily Telegraph«, »da tisti, ki Francijo kritizirajo, tudi Francijo ljubijo. Niso njeni sovražniki tisti, ki se žaloste, ker jo vidijo, kako jo brez krmarja tok žene proti čerem.« To so zares lepe besede. Toda bistvo je v tem, koliko in kakšne čeri kdo vidi. Francozi, kaže, jih vidijo malo več.

Ne bi bilo pametno prerokovati, kako bodo francoski predstavniki v takšnem položaju ravnali v Berlinu. Tega vprašanja tu nihče tudi ne zastavlja. Najverjetneje je, da bodo vztrajali na stališču bermudskih sklepov. Toda že zdaj je jasno — po sedanjih odkritih nesoglasjih na Zahodu

glede nemškega vprašanja, da bodo tudi v primeru, če se bodo zavzemali za bermudske sklepe, zastopali politiko, ki njim samim ni posebno všeč in ki jo ljudstvo ne podpira. To je nov moment v položaju, ki je nastal pred berlinskim sestankom zunanjih ministrov štirih velesil. In tem zanimivejšje je, ker se nanaša na edino kontinentalno velesilo med zahodnimi partnerji, z drugimi besedami, na silo, katere pomembni interesi so povezani z vprašanjem, o katerem bodo razpravljali. Ta moment je prav tako pomemben tudi zaradi ocene metod, kako reševati mednarodne probleme. Kajti ne glede na značaj njene zainteresiranosti glede te ali one podrobnosti nemškega vprašanja, ne glede na realnost njenih težav in njenega dejanskega vpliva v evropski politiki je glas Francije vendarle glas ene izmed najbolj neposredno zainteresiranih držav glede nemškega vprašanja.

Bližnji stik med štirimi velesilami, čeprav nihče od njega ne pričakuje velikih sklepov, v tukajšnjih krogih vendarle presojajo kot pozitiven moment v sedanjih mednarodnih odnosih. Sicer pa so sodijo, da ni izključeno, da bo sovjetski zunanji minister že takoj sprožil vprašanje nadaljnjih razgovorov v okviru petih velesil, se pravi tudi Kitajske. Vse kaže, da zahodni predstavniki ne bodo hoteli razpravljati o tem predlogu. Vztrajali bodo na tem, naj bi razgovore omejili na nemško vprašanje. Toda če poznamo naravo in pomen nemškega vprašanja za razmerje sil v sodobnem svetu, in če poznamo težko ozdravljivo nagnjenje velesil, da uporabljajo ponudbe o popuščanju ali zavlačevanju na račun drugega vprašanja, ni izključeno, da bo bližnji diplomatski križni ogenj v Berlinu zajel tudi nekatera druga področja, ne pa samo Nemčijo. Dušan Blagojević

VOLITVE PREDSEDNIKA REPUBLIKE FRANCIJE

FRANCIJA ŠE NI IZVOLILA
POGLAVARJA DRŽAVE

Položaj je tako zamotan, da nihče ne more povedati, koliko glasovanj bo še

Od stalnega dipinika »Borbe« Pariz, 19. decembra.

Versajski kongres zaseda že tretji dan. Kaj takšnega se v zgodovini francoske republike še ni zgodilo. Začelo se je že peto glasovanje. Položaj je tako zamotan, da nihče tu ne more povedati, koliko glasovanj bo še treba. Očitno je samo nekaj: če Laniel, ki je dobival pri vseh dosedanjih štirih glasovanjih čedalje več glasov (156, 276, 358 in 408), tudi na petem glasovanju ne bo dobil absolutne večine, se bodo pojavili novi kandidati in razmerje med strankami se bo spremenilo. Na takšen razvoj je preračunana tudi dosedanja taktika radikalnih socialistov.

Mimo bolniške postelje Eduarda Herriota, tega starega in izkušnega politika, so večeraj ves dan hodili mnogi francoski politični prvaki, med njimi tudi dosedajni glavni kandidat za predsednika Laniel. Sklicujoč se na solidarnost večine je Laniel od Herriota zahteval, naj Delbos kandidaturu umakne. Herriot je to sprejel, toda ne v duhu, kakor je Laniel želel. Radikalna socialistična stranka je s tem, da je Delbosovo kandidaturu umaknila, svojim poslancem pustila proste roke, da se lahko po svoji volji opredelijo. Praktično je to pomenilo, da Laniel ne uživa podpore radikalnih socialistov. In ne samo to. Glavna bitka se nadaljuje prav med desnico z Lanielom na čelu in radikalnimi socialisti. Radikalna taktika je bila že od začetka usmerjena na to, da bi Laniel tudi na četrtem glasovanju ne dobil absolutne večine in da bi tako pripravili s političnega in psihološkega gledišča nov položaj, ugoden za postavitev novih kandidatov kot »arbitrov«, računajoč svedo s tem, da bi vloga arbitrov pripadla radikalnim socialistom.

Sinoči, po objavi izida četrtega glasovanja, je predsedujoči poslal

kongres vprašati, ali naj se takoj začne peto glasovanje, ali pa bi ga preložili na prihodnji dan. Vsa desnica je glasovala za nadaljevanje dela kongresa, da bi namreč preprečili nove kombinacije za kulisami versajkega dvorca, oziroma da bi Laniel še nadalje ostal kot glavni kandidat. Natančno iz nasprotnih razlogov pa so od radikalnih socialistov ter tja do poslancev in senatorjev KPF, vsi na levi strani kongresne dvorane glasovali za odgoditev in zmagali.

To je bilo nedvomno slabo znamenje za Laniela. Res je sicer postal glavni kandidat za predsednika republike, toda samo do konca petega glasovanja, ki bo odločilno. Če bi tudi petič ne zmagal, bodo imeli besedo najbrž »arbitri«.

Tisk, ki podpira Lanielovo kandidaturu, je poln namigavanj proti »spletkam izza kulis« in proti »politizaciji« predsedniških volitev. Na prvi pogled se zde ti argumenti prepričljivi. Z njimi bi radi zagotovili izvolitev svojega kandidata.

Sedanje razmerje političnih sil v Franciji in vprašanja v sre-

dišču notranje političnih razmer neobgibno vsiljujejo »politizacijo« izvolitve poglavarja države, tembolj, ker jo spremlja zaostritev notranjopolitične krize, ki je v življenju Francije malone stalna in ki jo spremlja nenehna nestabilnost vlad.

Stališče radikalnih socialistov zlasti olajšuje takšen razvoj dosedanjih volitev. Nenehno naraščanje števila glasov za Laniela na dosedanjih štirih glasovanjih je pokazalo očitno težnjo za zbiranjem in konsolidiranjem desnih političnih sil, katerih stebel so »zmerni«. To je tista klasična francoska konservativna desnica.

Radikalni socialisti — večidel protiklerikalna stranka — ki ima na levem krilu še močne jakobinske tradicije, se utemeljeno boji takšne konsolidacije desnice, ki pri tem uživa vso podporo katoliške cerkve. Razen tega je bila ta desnica dovolj spretna, da je za svojega kandidata določila enega izmed znanih udeležencev gibanja odpora Josepha Laniela, znanega po njegovih zmernih nazorih. To nam pojasni tudi dejstvo, da je drugi dan kongresa, t. j. da je bilo na tretjem in četrtem glasovanju za razvoj odnosov važno vprašanje laicizma. V tem oziru n. pr. ni naključje, da so za Laniela v veliki večini glasovali pripadniki narodno republikanskega gibanja, torej večina katoliške stranke. Iz taistih razlogov tudi ni naključje, da so na drugi strani glasovali proti Lanielu radikalni socialisti, dalje člani demokratske in socialistične unije odpora, socialistične stranke Francije in KPF ne glede na to, ali so vsi svoje glasove oddali za Nalgelena ali za druge kandidate.

M. Vitorović

Radikalni socialisti
bodo tudi šestič glasovali
za Jeana Medicina

Pariz, 19. dec. (AFP). Petega glasovanja za predsednika francoske republike se je udeležilo 926 poslancev. Devet glasov je bilo neveljavnih. Niti na tem glasovanju ni nihče izmed treh kandidatov dosegel potrebne absolutne višine 461 glasov.

Takoj po razglasitvi izida glasovanja so se sestali člani parlamentarnih skupin neodvisnih republikancev, kmetov in republikansko-socialne akcije (bivši degolovci), da bi »dognali izkušnje« tega glasovanja.

Radikalno socialistična skupina je ponovno izrazila svojo soglasnost, da bo podprla kandidaturu Jeana Medicina pri šestem glasovanju, ki se bo začelo ob 20. uri.

Krepitev gospodarskih vezi
s Srednjim in Bližnjim vzhodom
V Damask je odpotoval predstavnik Zvezne
trgovinske zbornice

Pred dvema dneva je odpotoval v Damask stalni predstavnik Zvezne trgovinske zbornice, ki bo tam proučil možnosti, kako povečati trgovinsko izmenjavo med Jugoslavijo in Sirijo. Z istim namenom bosta 19. t. m. odpotovala v Egipt stalni predstavnik Zvezne trgovinske zbornice in en strokovnjak, ki bo vodil stalno razstavo jugoslovanske

strojne industrije v Aleksandriji. Spričo čedalje močnejšega zanimanja držav Srednjega in Bližnjega vzhoda za jugoslovanske industrijske izdelke, kakor tudi spričo povečanega jugoslovanskega izvoza v te države se je pokazalo, da so potrebni tesnejši stiki jugoslovanskih gospodarstvenikov z gospodarskimi krogi na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

# Mladi delavski rod je požrtvovalen potrebuje pa več vzgojne pomoči sindikalnih organizacij

Plenum Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je včeraj razpravljalo o problemih delavske mladine, na današnji seji pa bo obravnaval priprave na občne zbornice sindikalnih organizacij

Ljubljana, 19. decembra

Danes dopoldne je v Ljubljani začel zasediti plenum Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki si je postavil na dnevni red seje pomembno temo: vzgojo delavske mladine, analizo sodelovanja sindikatov v predvolilni dejavnosti in priprave na občne zbornice sindikalnih organizacij. Plenuma so se udeležili tudi ugledni politični delavci, organizacijski sekretar CK ZKS Vida Tomšič, Pepca Kardelj, Mica Slander, Tomo Breje, zastopniki mladinskih vodstev, pedagoški delavci in drugi gostje.

Predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Janko Rudolf je s svojimi uvodnimi besedami načel obširne, zanimive, a tudi zgočene probleme delavske mladine, ki se jih mnoge sindikalne organizacije ne lotijo s prave poti ali pa jih celo puščajo v nemar. Deloma je mnoge sindikalne organizacije motilo to, da so obstajale v podjetjih tudi mladinske organizacije ter so potem večkrat izključno samo tem obesili vso skrb za mladino. Mladinske organizacije so pošiljale v sindikalne odbore samo svoje zastopnike in so menile, da je s tem stvar že rešena. Toda odkar ni v podjetjih več mladinskih organizacij (ki delujejo zdej na terenih), tudi formalnih ovir ni več, da se sindikati ne bi temeljiteje zavzeli za vzgojo delavske mladine.

Napačno je, je nadaljeval tovariš Janko Rudolf, da imamo vedno, kadar govorimo o delavski mladini, v mislih predvsem vajence. V slovenski industriji dela kakih 70.000 mladincev in mladink, medtem ko je vajencev le okrog 18.000. Zato predstavljajo problemi vajencev (čeprav so zelo važni) le del skupne problematike delavske mladine.

Ob podatkih o mladinski kriminalituti ne moremo ostati ravnodušni, vendar ta problem marsikje le enostransko obravnavajo in ga zreducirajo na to, češ da je mladina pač pokvarjena, nekateri pa grede še delj in celo govore, da je to posledica demokratizacije. Tako ni moč priti problema na konec, temveč se še zamagljeje vsa stvar, da ne vidimo več niti zares razveseljivih pojavov v mladinskih vrstah. Toda tudi negativne pojave med mladino obravnavamo z optimistično vero v mladega človeka, je poudaril tov. Janko Rudolf. Imejmo pred očmi celotni mladi rod, ki je dovteten za plemenitost, ljudi, ki bodo jutri naprej gradili socialistično družbo ter so tudi že doslej izdatno pokazali svojo požrtvovalnost. Temni pojavi med mladino so le odsev celotnih naših pomanjkljivosti in ostankov preteklosti.

Prav zato pa ne gre le za vzgojo mladine v kolektivih, ampak sega ta problem mnogo delj v celotno družbo, predvsem pa v družino. Glede tega je sindikat še zelo malo storil. Pomislimo le na tiste posamezne delavce, člane sindikata, ki ne skrbje

za svoje družine in jim ni dosti mar vzgoja lastnih otrok.

V naši družbi vrednotimo človeka po njegovem delu in ljudi v tej smeri tudi vzgajamo. Toda mnogi še omalovažujejo delo, še so močne težnje po lagodnem življenju na tuj račun. Takšno miselnost vsiljujejo tudi mladim ljudem vplivi preteklosti, birokratskokapitalistični in zahodno-buržoazni vplivi, ki dotekajo po nekaterih filmih in drugih pripomočkih.

V mnogih podjetjih zasledimo drobnolastične in kapitalistično rentabilne težnje, ki se prepletajo z birokratskimi, brezdušnimi

odnosi do ljudi in s komandiranjem. Zato moramo imeti pred očmi vedno, kadar govorimo o vzgoji ljudi na sploh in mladine posebej, da mora polniti vsebino vzgoje prav borba za krepitve socialistične demokracije, kar je poglavitna sindikalna naloga.

Vovariš Janko Rudolf je nato omenil, da je 7,7% članov organizacij delavskega upravljanja iz vrst mladine, kar ni dovolj, razen tega pa se mladina v teh organizacijah ne primerno uveljavlja. Tudi sindikalne organizacije niso dovolj poskrbele, da bi se v organih delavskega upravljanja bolj uveljavila zdrava

mladinska iniciativa, požrtvovalnost in revolucionarnost, ampak je mladina trčila marsikje na nasprotovanja.

Nekatera podjetja iščejo le strokovnjake z mnogoletno prakso, zapirajo pa vrata mladim kadrom, začetnikom, nekateri strokovnjaki pa ljubosumno skrivajo svoje znanje pred mladino.

Naše strokovne šole, je nadaljeval tov. Janko Rudolf, se bodo morale bolj približati proizvodnji, da bodo vzgajale delavce, ročne in umske. Udariti se je treba s primitivnimi težnjami, ki jih nekateri razširjajo, češ »če otrok ni za šolo, se bo šel pa učiti obrti« ali pa »za delavca bo že dober«. Naš gospodarski razvoj temelji namreč na samoupravljanju gospodarstva, kar pa terja čedalje bolj izobražene delavce.

Po uvodnih besedah predsednika tov. Janka Rudolfa je oživila plodna razprava, ki je trajala ves dan; vanjo so posegli številni člani plenuma, tako da je razprava lahko izdatno osvetlila naloge, ki jih imajo sindikalne organizacije pri vzgoji mladega delavskega roda.

Jutri bo plenum nadaljeval delo; razpravljal bo predvsem o pripravah na občne zbornice sindikalnih organizacij. M. Z.

## Zasedanje Ljudske skupščine LR Makedonije

Za predsednika skupščine je bil izvoljen Lazar Koliševski, za predsednika Izvršnega sveta pa Ljupčo Arsov

Skopje, 19. decembra — Danes opoldne je bila prva seja republiškega zbora in zbora proizvajalcev Narodnega sobranja LR Makedonije. Na tej seji so narodni poslanci soglasno izvolili za predsednika Sobranja Lazara Koliševskega, za podpredsednika Nikola Minčeva in za tajnika Miroslava Romana. Za predsednika Izvršnega sveta Sobranja je bil izvoljen Ljupčo Arsov.

Prvo skupno sejo Narodnega sobranja je začel dosedajni predsednik Duče Stojanov-Mira. Potem ko je bil sprejet dnevni red in določeni postopek za izvolitev predsednika, podpredsednika in tajnika Sobranja, je zaprosil za besedo ljudski poslanec Vidoje Smilevski. V imenu 20 ljudskih poslancev je predlagal za predsednika Narodnega sobranja Lazara Koliševskega. Predlog poslanca Smilevskega, so poslanci obhvalno sprejeli z viharim poskanjem.

Predsednik Lazar Koliševski se je zahvalil v kratkem govoru. Za predsednika Izvršnega sveta

Narodnega sobranja LR Makedonije je bil izvoljen Ljupčo Arsov in za člane Krsto Crvenkovski, Vera Aceva, Naum Naumovski, Filip Brajkovski, Reis Sakiri, Zlate Viljanovski, Krsto Georgijevski, Dare Džambaz, Asbaruh Kamevce in Risto Džunov.

## Nove oblike organizacije srednješolske mladine v Crni gori

Na konferenci je govoril predsednik skupščine LR Črne gore Blažo Jovanović

Titograd, 19. decembra — Po zelo živahni razpravi, ki je trajala celih 9 ur, je bila sinoči v Titogradu pozno zvečer končana izredna konferenca, na kateri so razpravljali o življenju in delu srednješolske mladine Črne gore. V razpravi o novih oblikah dela v mladinski organizaciji so zlasti podprli predlog, ki so ga obravnavali že prej v Centralnem komiteju LM Črne gore, naj bi bila mladinska organizacija v šoli

zveza vseh kulturnih, prosvetnih in športnih društev, ferialnih druščin, literarnih krožkov, klubov Ljudske tehnike itd.

Na koncu konference je govoril tudi predsednik Ljudske skupščine Črne gore Blažo Jovanović, ki se je zlasti dotaknil nekaterih nedemokratičnih pojavov v šolah.

»Vzgoja mladine,« je rekel, »je najbolj kočljiva in najbolj častna družbena naloga. To je stvar vse

## Pisma uredništva

ALI JE TREBA MOLČATI O RAZGOVORIH O UREDITVI TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA?

Tovariš urednik!

V naši državi ni poštenega in patriotičnega človeka, ki ne bi nestrpno pričakoval izida razgovorov med našo vlado in zahodnimi zavezniki o kompromisni ureditvi tržškega vprašanja. Ni dooma, da je odločno stališče vsega našega ljudstva in vlade prepričilo, da diktat z dne 8. oktobra ni bil uveljavljen, in da je primoralo zahodne zaveznike, da so sprejeli naš predlog o ureditvi tržškega vprašanja z diplomatskimi pogajanjimi.

Od takrat sta minila dobra dva meseca, naša javnost pa zelo malo ve o sadopih teh razgovorov. Vem, da je naša vlada predlagala, naj bi sklicali konferenco neposredno zainteresiranih držav, namreč Jugoslavije, Italije, ZDA in Anglije, potem pa pripravljajo konferenco strokovnjakov, in da so drugi predlog celo v Italiji ugodno sprejeli. Vem tudi, da smo šli celo tako daleč, da smo privolili v to, da bi Trst dali Italiji. Na temelju vsega tega je kazalo, da bodo konferenco kmalu sklicali, da zahodni zavezniki 13. novembra sklicane konference niso vezali na izpolnitev oktobrskega sklepa samo po ovinkih. Tovariš Tito je v govoru v Jajcu povedal, zakaj nismo mogli privoliti v te pogoje.

Nekaj pa je, kar mi ni posem jasno in zaradi česar sem predosem sklenil obrniti se na vas. Gre za tako imenovani »gentlemanski sporazum« med našo vlado in zahodnimi državami, namreč, da sadov teh razgovorov javnosti ne sporoče. Vse bi bilo v redu, ko bi se obe strani tega držale. Ne vem, koliko je ta sporazum dejansko koristil, da bi se zblížala gledišča med nami in Italijo, vem pa, da je naša država škodovala, Italiji pa koristil, ker se ga niti zahodne države niti njihov tisk niso držale, kakor sta storila jugoslovanski tisk in naš tajnik za zunanje zadeve. Predsednik italijanske vlade je kmalu po 15. novembru izjavil, da sprejema zavezniške pogoje za konferenco, ker so bili v nevarnosti njegovi lastni pogoji. Tedaj je začela večina zahodnega tiska kakor na komando hvaliti stališče Italije in napadati Jugoslavijo, češ da ne želijo ne konference, ne ureditve tržškega vprašanja, ne da bi pri tem omenili, kakšne pogoje so postavili Jugoslaviji. In že dober mesec Jugoslaviji to očitajo. V tem smislu so zadnje dni pisali »New York Times«, »Daily Telegraph«, »Monde« in drugi, da o italijanskem tisku sploh ne govorim.

Ni dooma, da je vse to obrabilo tudi Pello, ki v svojem zadnjem govoru v Senatu ni le trmoglavo vztrajal na sklepu z dne 8. oktobra, marveč je celo zahteval, naj bi konferenca, ki jo je predlagala Jugoslavija, opravila nekakšno preiskavo proti Jugoslaviji, proučila njeno lojalnost do Zahoda in ugotovila, koliko je pripravljena sodelovati v atlantskem paktu, kar je skrajno predrzno in destruktivno.

Zdi se mi, da se mora italijanska vlada večidel zahalovati prav »gentlemanskemu sporazumu«, da se je izmotala iz kočljivega položaja po krvavih tržških nereditih, za katere je sama odgovorna. Vprašujem pa se, mar se zdaj ne uporabljajo tega sporazuma, da bi za Italijo ustvarili čim ugodnejše vzdušje o javnosti pred politično konferenco? Mar tudi samo zavlačevanje pogajanj ni preračunano na to, da bi Italija lahko v tem času zboljšala svoj politični položaj tembolj, ker sem prepričan, da delajo zahodne sile to namenoma? Mar vse to konec koncev ni preračunano na to, da bi pridobili simpatije javnega mnenja za oktobrski sklep, da bi ga pendarle nekako vsilili Jugoslaviji?

Ce pa je tako, in bojim se, da je, mar je potrebno, da se naša vlada še nadalje čuti obvezano, da o tem tem molči? Pella je v svojem govoru zahteval, naj Jugoslavija »položijo karte na mizo«. Zdi se mi, da je res napočil trenutek, da naše državo tajništvo za zunanje zadeve stopi pred našo in svetovno javnost z resnico o dosedanjem poteku razgovorov med Jugoslavijo in zahodnimi državami. In prepričan sem, da bo svetovna javnost tudi tokrat na naši strani, kakor je bila po 8. oktobru.

D. B.

Ranko Novič, Beograd

## V Zagrebu se je začel kongres konstruktorjev Jugoslavije

Zagreb, 19. decembra. Kekih 400 gradbenih inženirjev in tehnikov vseh republik se je danes zbralo v poslopu tehnične fakultete v Zagrebu na svojem prvem povojnem posvetovanju in kongresu.

V imenu iniciativnega odbora je začel kongres ing. Stjepan Lamer, zatem pa so prisotni delegati podpravlili predstavnike državnega sekretariata za narodno gospodarstvo FLRJ, Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti ter tehnične fakultete v Zagrebu. Na kongresu bo več kot 70 predavanj iz vseh področij gradbene tehnike.

## Ladjo »Velebit« so splovili

Reka, 19. dec. (Tanjug). Podpredsednik Sabora Hrvatske Karlo Mrzović je botroval ladji »Velebit«, ki so jo danes v reški ladjedelnici »Tretji maj« splovili. Ladja ima nosilnost 4700 ton, njena brzina pa znaša 15 vozlov.

Prej so splovili ladjo »Triglav«, ki je istega tipa, februarja pa bodo splovili tudi tretjo ladjo te serije, »Lovćen«. Vse te ladje so opremljene z vsemi navigacijskimi napravami ter radarjem.

Današnji slovesnosti na Reki je prisostvoval tudi podpredsednik Sabora Hrvatske Nikola Sekulić.

## Prosto sklepanje pogodb o nakupu cementa v letu 1954

Po obvestilih iz državnega sekretariata za narodno gospodarstvo FLRJ, ne bodo leta 1954 cementa kontingentirali, pač pa bodo proizvajalci prosto sklepali pogodbe o prodaji in nakupu cementa s potrošniki.

## PRETEKLI TEDEN NA DOMAČEM DEVIZNEM TRGU

Pretekli teden je na deviznem obračunskem mestu v Ljubljani promet narasel v primerjavi s prejšnjim tednom od 235 na 313 milijonov dinarjev. To je približno 20% celotnega deviznega prometa na vseh obračunskih mestih v državi. Sorazmerno visoka ponudba pa tudi ta teden še ni povzročila kakšnega bistvenega padca tečajev.

V Ljubljani je bilo prodanih največ švicarskih frankov, nemških mark in avstrijskih obračunskih dolarjev. Tečajji so bili ves teden v porastu. Tako se je dvignil tečaj angleškega funta, in sicer za 7,86%, švicarski franki so se dvignili za 7,66%, francoski franki pa celo za 10,62%.

Pri primerjavi tečajev raznih deviznih obračunskih mest v dr-

Z REDNE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

## Na ljubljanski univerzi ni bilo čutiti dovolj vpliva članov ZK

Ljubljana, 19. dec.

Danes so imeli člani ZK ljubljanske univerze redno letno partijsko konferenco v prostorih Ekonomske fakultete v Ljubljani. Razen izvoljenih delegatov se je konference udeležilo večje število gostov, med njimi sekretar Mestnega komiteja Vlado Krivic, sekretar CK mladine Tine Remškar, rektor ljubljanske univerze dr. Fran Zwitter ter dekan fakultet.

Sekretar univerzitetnega komiteja Mato Beznik je v analizi partijskega dela na Univerzi v preteklem letu ugotovil, da je zlasti nizka ideološka raven članov Zveze komunistov zakrivila,

da je bilo na fakultetah čutiti razne kvarne lokalistične in malomeščanske vplive. V 18 osnovnih organizacijah je včlanjenih 772 študentov, kar predstavlja 12 odstotkov vseh slušateljev. Le 10,5 odstotkov je sinov delavcev, več kot 60 odstotkov pa jih je namoščenskega porekla.

Tudi metode dela komunistov niso bile vedno najboljše, bile so zastarele kot v času administrativnega sistema. Namesto da bi bili člani zadovoljni za posamezno politično nalogo ali akcijo, da bi bilo vsepovsod čutiti vpliv političnega delovanja, se je partijsko delo omejevalo skoraj zgolj na sestanke, kjer do raz-

nih vprašanj niso zavzemali načelnega stališča, pač pa so se povečini zgubljali v reševanju drobnih organizacijskih vprašanj. V referatu in kasneje v diskusiji so študentje kritizirali tudi odnos študentov komunistov do Zveze študentov. Namesto da bi člani ZK v tem močnem študentskem združenju, ki šteje 6000 članov, uveljavljali svoje politične nazore, so delo klubov in združenja zgolj kritizirali, ničesar pa niso storili, da bi preusmerili delo s strokovno zabavnega programa na politično delovanje.

V zvezi z afero na Gradbeni fakulteti je sekretar univerzitetnega komiteja ugotovil, da je nezdrave razmere zakrivil zlasti nepravilen odnos Sveta za gradbeništvo do študentskega združenja. Prav pri tem primeru se je videlo, kako kvarne so lahko posledice nesodelovanja med profesorji in študenti — člani Zveze komunistov.

V diskusiji so delegati te in še druge probleme podrobno obravnavali ter nato izvolili nov 15-članski univerzitetni komitej. M. N.

## Na Hrvatskem zaposlenost stalno narašča

Zagreb, 18. dec. (Tanjug). — Število zaposlenih delavcev in nameščenecv v LR Hrvatski je doseglo oktobra višek v zadnjih dveh letih. V industriji, gradbinstvu, prometu, trgovini, obrti, na državnih kmetijskih posestvih ter v drugih panogah, (neupoštevaje vojaških podjetij, združnega in privatnega sektorja kmetijstva ter privatnega sektorja obrti) je delalo oktobra 15% več delavcev kot januarja 1952.

V zadnjih dveh letih je število zaposlenih stalno naraščalo, kar je posledica povečanja industrijske proizvodnje. Zastoj je nastal le konec preteklega leta, ko so na proizvodnjo negativno vplivale posledice suše. Od februarja letos število zaposlenih stalno narašča, tako da je bilo junija doseženo najvišje lanskeletno povprečje.

Hkrati se je zmanjšalo število začasnih nezaposlenih delavcev in nameščenecv. Oktobra letos se je zmanjšalo število začasnih brezposelnih za 8% v primeri z prejšnjim mesecem.

Al. M.

## ALEKSANDER RANKOVIČ O KAZENSKEM ZAKONIKU

(Nadaljevanje s 1. strani)

»V pripravah za pravilno uporabo tega zakona,« je poudaril tov. Ranković, »je ena največjih težav izbira kadrov za preiskovalne oddelke na okrožnih sodiščih. Sama sodišča z razpoložljivim kadrom, sodniki in pravniki na sodiščih ne morejo biti kos temu problemu brez škode za delo ostalih oddelkov na sodiščih. Na drugi strani je treba v preiskovalnih oddelkih izbrati takšne preiskovalne sodnike, ki bodo sposobni, da bodo izpolnili zelo važne naloge. Takšne kadre moramo torej poiskati v drugih državnih organih, zlasti v javnih tožilstvih in ljudskih odborih, pa tudi med pravniki v gospodarstvu, kolikor tam pravni strokovnjaki niso dovolj zaposleni.

Da bi to vprašanje čim uspešneje uredili, je Zvezni izvršni svet že junija dal izvršnim svetom ljudskih republik napotke, naj ustanove komisije, sestavljene iz predstavnikov zainteresiranih ustanov, ki bodo obravnavale kadrovska in druga vprašanja v zvezi z uveljavljanjem tega zakona. Te dni pa je bil v Zveznem izvršnem svetu sestanek s predsedniki odborov za notranje politično izvršnih svetov ljudskih republik, predsednikom Zveznega vrhovnega tožilstva, zveznim javnim tožilecem in zveznim tajnikom za notranje zadeve. Na sestanku so med drugimi vprašanji pravo-

sodja obravnavali tudi uspehe dosedanjih priprav za uveljavljanje tega zakona. Vzlic objektivnim težavam, na katere zadevamo, sem prepričan, da bodo dosedanje priprave zagotovile uporabo tega zakona, ko bo začel čez nekaj dni veljati.«

V zainteresiranih krogih mnogo govore o razmerju med sodišči, javnim tožilecem in organom za notranje zadeve v spremenjenih razmerah. Kakšno naj bo po vašem mnenju to razmerje, da bi se z delom teh organov še bolj izboljšal boj proti kriminalnosti in saščitile državljanske pravice?

»Zakon je popolnoma jasno in določilo določil vlogo in nalogo sodišča, javnega tožilstva in organa za notranje zadeve med prehodnim postopkom, t. j. poizvedbami in preiskavo. Spremembe v tem oziru sodijo med bistvene, ker nudijo mnogo večje poročstvo za zaščito državljanških pravic in zakonitosti v tem sicer zelo občutljivem štadiju kazenskega postopka.

Vtem ko v poizvedovalnem postopku javni tožilec usmerja poizvedovanje, ima v preiskovalnem postopku glavno in odločilno vlogo preiskovalni sodnik. Javni tožilec pa ima samo vlogo progona, to je, da odloča o vložitvi obtožnice in njeni obrambi na razpravi. Toda ti organi se bodo za uspešnejši boj proti kriminalnosti morali v odkrivanju krivcev kaznivih dejanj obračati na organe za notranje zadeve, v katerih bodo morali pooblaščenim preisko-

# PREJŠNJI TEDEN

## BERIJEV KONEC

Te dni bo končana dramatična epizoda Lavrentija Berije, še nedavno vsemogočnega maršala NKVD in enega najbližjih dolgoletnih Staljinovih sodalcev. Kakor se je pred pol leta začela, tako bo vsaj nekaj časa spet prevladovala na političnem tleh SZ. Kakšen bo njen konec; je jasno napovedano v uradnem poročilu vrhovnega javnega tožilstva v Moskvi. Berijo so obtožili, da je ustvaril organizacijo izdajalcev, sovražno, razpoložljivo proti sovjetski državi, organizacijo, katere zločinški cilj je bil, da bi izkoristila organe notranjega ministrstva tako v centralni upravi, kakor tudi v drugih panogah tega ministrstva proti Komunistični partiji in vladi SZ, da bi za izpodkopavanje kolhoznega sistema in povzročanje težav v prehrani preprečil uveljavljanje najvažnejših sklepov Partije in vlade, ukrepov, katerih cilj je bil zboljšati gospodarstvo v kolhozih in sovjetskih trgih dvigniti življenjski standard sovjetskega ljudstva in da je s leta 1919 privolil v delo za protirevolucionarno obveščevalno službo Azerbejdžana, ki je delala pod kontrolo angleške obveščevalne službe. Razen tega je obtožen, da je prek svoje organizacije zakrivil več terorističnih dejanj, da bi se dokopal do oblasti. Preiskava je trajala 6 mesecev.

To so glavni elementi obtožnice. Glede na formalno napovedano obravnavo, podobno tistim velikim moskovskim procesom, ki jih je Stalin uprizaril leta 1938 in 1939. Če pa presojamo obravnavo proti Beriji z gledišča družbenega in gospodarskega dogajanja v sovjetskem državno-kapitalističnem sistemu, sta njen smisel in pomen vsekakor drugačna. Staljinovi predvojni procesi so se namreč odigrali v obdobju, ko so zmagovale metode državnega kapitalizma, ko je birokratska kasta uspešno gradila sistem svojega gospodarstva. To je bil Staljinov obračun z vsemi, ki so se resnično ali dozdnevno dvignili iz vrst neizmerne vojske Partije in državnemu aparatu poslušnih uradnikov in ki so ovrzali ali mogli količič ovrzati krepitve njegove osebne diktature.

Berijeva epizoda pa sodi v čas, ko je ta sistem zabredel v hudo gospodarsko in družbeno krizo, ko se je znašel v zagoni, ko ga pretresajo huda notranja protislovja in ko pritiško nanj tudi zunanje tegobe. Sovjetski voditelji so zdaj že primorani, da iščejo in odkrivajo načine, kako bi poosepili družbeno proizvodnjo, dvignili življenjski standard in vsaj nekoliko izpodbutili ljudi, od katerih je odvisen obstoj dežele - protizvalcev v sovjetski industriji in kolhozih. Prav obtoževanje Berije, da je zakrivil napake v kolhoznom sistemu, težave v prehrani in nizek življenjski standard, neposredno kaže na to stran problema. Berijo obtožujejo vseh tegob ljudstva, ki jih je zakrivil sistem. Berija je bil redna eden njegovih glavnih stebrov, toda neuspehe je treba konec koncev pripisati predvsem sistemu samemu.

Kakor pa se na prejšnjih procesih ni mogel ovekovečiti državni kapitalizem, tako tudi zdaj ni moč z njim urediti prečiht vprašanj sovjetskega gospodarstva, odpraviti bede v kateri žive sovjetski ljudje, in odstraniti krize sistema. Korenine taknega stanja so globlje, te korenine so družbenega in gospodarskega značaja in posegajo v mnogo važnejša vprašanja, predvsem v življenje ljudi in proizvodnjo. Tega stanja pa ni moč spreminiti ne s stariimi, praktično birokratskimi metodami in ukrepi, ne z raznimi procesi, čeprav so naperjeni proti množicam ljudi tipa Berije, v katerih je simboliziran sistem Staljinove diktature. Treba se je lotiti bistva problema. Tisto, kar v tem primeru spominja na predvojnne procese v Moskvi, kar jim je skupno, je uporaba podobnih metod, montiranja obtožb, kakor na pr. da je bil Berija 34 let (od 84, kolikor je star) tuj agent in da je hotel upostaviti kapitalizem. Ta moment je sicer presenetljiv, ker je neverjetno, da bi se lahko znašel v SZ kdo, ki bi skušal uveljavljati stari prakso in v novih razmerah uporabljati metode, ki ne morejo biti več učinkovite, niti preprečljive. Vendar pa bo dejstvo, da mora sestiti na zatožni klopi smetana in elita NKVD, na drugi strani vplivalo na sovjetske ljudi

nažbrž tako, da bo v njihovih očeh zmanjšalo negativni vpliv uprizaritve procesa. Ta proces bo nedvomno vzbudil upanje in vero v možnost, da bo nastala določena demokratizacija in popuščanje temboj, ker je iz poročila javnega tožilstva videti, da je čistka zajela širok krog ljudi, vsekakor iz vrst policije, kjer je imel Berija najmočnejše oporišče.

Značilno je, da bodo Berijo sodili po zakonu, ki so ga uveljavili decembra leta 1934 in ki je bil Staljinu potreben kot zakon proti terroju, da bi mu pomagal pri učinkovitem obratunu, katerega zgodovina je svetu znana. Ta moment dopušča slutnjo, kaj se dogaja za kulisami uradnih poročil, da se obetajo krči, v katerih se zvija orjak, ki ga je ustvaril Staljinov genij. Med obtoženci, ki bodo delili z Berijo usodo, sta nedvomno najpomembnejša Merkulov kot činitelj v notranji politiki, ter Dekanovov v zunanji politiki SZ. Zanimivo je, ali bodo med obravnavo spremenili tudi sodbo o značaju pogodbe med SZ in Nemčijo iz leta 1939, kajti Vladimir Dekanovov, bivši sovjetski veleposlanik pri Hitlerju, je imel pri sklenitvi te pogodbe važno vlogo.

Tako bo Lavrentij Pavlovič Berija, prvi in edini maršal NKVD, Staljinov ljubljenec in nosilec Lenjinovega reda, po 36 letih partijskega dela in 32 letih službe v NKVD, po 15 bleščočih letih na Staljinovi desnici neslavno zaključil svojo burno kariero kot žrtev in predstavnik sistema, kateremu je fanatično služil tri petine svojega življenja. O. M.

## Demokratska fronta Slovencev upostavila stik s Cuchijevim gibanjem

Trst, 19. dec. (Tanjug). - Iz Gorice poročajo, da sta se dva predstavnika Demokratske fronte Slovencev v Italiji sestala te dni v Bologni z Aldom Cuchijem, enim izmed voditeljev Zveze neodvisnih socialistov. V večurnem razgovoru so največjo pozornost posvetili vprašanju sodelovanja obeh organizacij.

Ta stik predstavnikov Demokratske fronte Slovencev z Zvezo neodvisnih socialistov pomeni zaključek dolgoletne osamljenosti te politične organizacije v Italiji. Upostavitve stikov z gibanjem Cuchija in Magnanija je v skladu s sklepom Demokratske fronte Slovencev o potrebi upostavitve stikov z naprednimi gibanji v Italiji in drugih državah.

## Direktor UNICEF za Evropo odpotoval iz Jugoslavije

Regionalni direktor UNICEF za Evropo, Afriko in Bližnji vzhod, Charles Egger je včeraj zapustil našo državo. Egger je imel v Beogradu razgovore o pomoči UNICEF v Jugoslaviji v prihodnjem letu. Egger je izjavil, da bo na bližnji seji izvršnega odbora UNICEF podprl naše predloge, naj bi ta mednarodna organizacija zagotovila naprave za številne zdravstvene domove in ustanove, ki jih bodo zgradili leta 1954.

Med svojim obiskom se je zanimal zlasti za nadaljnjo graditve naše mlekarne industrije. Strinjal se je z mnenjem naših funkcionarjev, da bi morali prihodnje leto dopolniti mlekarne objekte s sodobnejšimi ekonomskimi sredstvi.

## »PRAVDA« O SESTANKU SVETA ATLANTSKEGA PAKTA

### »ZDA želijo izkoristiti atlantski blok za vmešavanje v evropske zadeve«

Moskva, 19. dec. TASS poroča, da današnja moskovska »Pravda« piše v komentarju o nedavnem zasedanju Sveta atlantskega pakta, da je to zasedanje pokazalo, da ZDA žele izkoristiti atlantski blok za nadaljnje vmešavanje v evropske zadeve, kar nasprotuje koristim evropske varnosti.

»Pravda« nadalje piše, da je iz vesti, ki so bile objavljene, moč sklepati, da voditelji atlantskega pakta »hočejo na vsak način postaviti nasproti Sovjetski zvezi in drugim demokratičnim državam blok držav, ki bi bile med seboj povezane z vojaškimi pogodbami in z raznimi posebnimi obveznostmi.«

Izjavo ameriškega zunanjega ministra Dullesa »o morebitni tragični reviziji« ameriške zunanje politike imenuje »Pravda« »diplomatski škandal« ter poudarja, da odziv na to izjavo »ponovno kaže«, da ameriška politika vmešavanja v zahodnoevropske zadeve vedno naleti na odpor in da se čedalje bolj zaostrojuje nesoglasja med državami atlantskega pakta.

»Pravda« poudarja sovjetsko stališče, da bi bila Francija v evropski obrambni skupnosti dejansko podrejena Zahodni Nemčiji, ter pripominja: »Tudi London je zdaj sprožil vprašanje položaja Velike Britanije v organizaciji atlantskega pakta ter poudaril, da imata Velika Britanija in ZDA na Srednjem in Daljnem vzhodu nasprotujoče si interese.«

»V takšnem položaju,« zaključuje »Pravda«, »krepe ZDA svoje vezi z zahodnonemškimi in frankovim režimom, kar pa bo neogibno privedlo do zaostrenja nasprotij v atlantskem paktu, predvsem med ZDA in Francijo ter med ZDA in Veliko Britanijo.«

## Novi jugoslovanski poslanik prispel v Burmo

Rangun, 19. dec. (AFP). Novi jugoslovanski veleposlanik v Burmi Krsto Bulajić je prispel davi z letalom v Rangun. Veleposlanik Bulajić je prispel v Rangun iz New Delhija, kjer se je mudil nekaj dni.

## CERVENKOV: »BOLGARIJA JE PRIPRAVLJENA UPOSTAVITI NORMALNE, DOBRE SOSEDNE ODNOSE Z JUGOSLAVIJO, GRČIJO IN TURČIJO«

Sofija, 19. dec. (Reuter - AFP). Predsednik bolgarske vlade Viko Cervenkov je izjavil, da je Bolgarija pripravljena upostaviti normalne dobrososedske odnose z

Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Cervenkov je govoril sinoči na mitingu v Sofiji ob zaključku kampanje za volitve v bolgarsko sobranje. Pripomnil je, da želi Bolgarija s temi državami okrepiti tudi gospodarske vezi.

## Občinski svetniki proti graditvi begunskega naselja v Sesljanu

Trst, 19. dec. (Tanjug). Svetniki občine Devin-Nabrežine so se sinoči vnovič opredelili zoper graditve naselja za italijanske begunce v vasi Sesljan, kakor tudi proti natečaju, ki ga je predsednik Sveta cone A STO razpisal za novega občinskega zdravnika, očitno želeč, da bi na ta položaj dobil kakšnega zdravnika iz Italije. Na tej seji so določili tudi komisijo, ki bo izdala v zvezi s tem ustrezne ukrepe.

Hkrati je Cervenkov pozdravil upostavitve grško-bolgarskih mešanih obmejnih komisij in izrazil željo, da bi prišlo do upostavitve diplomatskih odnosov z Grčijo. Glede odnosov z Jugoslavijo je bolgarski ministrski predsednik predlagal ustanovitev skupne jugoslovansko-bolgarske komisije, katere naloga bi bila, rešiti sporna vprašanja.

## Tägliche Rundschau o berlinski konferenci

Berlin, 19. dec. (UP). Glasilo sovjetskih okupacijskih čet v Vzhodni Nemčiji »Tägliche Rundschau« je podprlo zahtevo vzhodnonemške vlade, naj bi se zastopniki Vzhodne in Zahodne Nemčije udeležili berlinske konference zunanjih ministrov štirih veselil. Časnik meni, da podpira zahtevo Vzhodne Nemčije, ki jo je poslal podpredsednik vzhodnonemške vlade Walther Ulbricht, »velika večina nemškega naroda«. Dejstvo, da časnik podpira Ulbrichtovo zahtevo, da slutiti, da bo SZ na sestanku štirih v Berlinu zahtevala, naj bi se zastopniki Vzhodne in Zahodne Nemčije udeležili razprave o Nemčiji.

## Tajni razgovori o prodaji iranskega petroleja

London, 19. dec. (AFP). »Financial Times« poroča, da so bili včeraj v Londonu zaključeni razgovori predstavnikov velikih petrolejskih družb o tem, da bi dovolili prodajo iranskega petroleja. Razgovori so bili tajni.

## Trgovinski odnosi s Švedsko

London, 19. dec. (Tanjug). - V Londonu so bila včeraj zaključena trgovinska pogajanja med Švedsko in Veliko Britanijo. Na temelju trgovinskega sporazuma za 1954 bosta obe državi v prihodnjem letu povečali izvoz. Tako bo Švedska med drugim uvozila mnogo več motornih vozil, v Veliko Britanijo pa bo izvozila več masla, mesnih izdelkov in papirja.

## Trgovinska pogajanja z Indonezijo

Buenos Aires, 19. dec. (UP). - V argentinskem ministertvu za zunanjo trgovino so začeli pogajanja z indonezijsko trgovinsko misijo, ki potuje po državah Latinske Amerike ter proučuje možnosti, da bi upostavili trgovinske stike s temi državami.

## Sovjetska zveza bo lupovala belgijsko blago

London, 19. dec. (Tanjug). - »Financial Times« poroča iz Bruslja, da je Sovjetska zveza sklenila z Belgijo pogodbo o nakupu tekstila, in sicer za okrog 350.000 funtovsterlingov. Belgijski gospodarstveniki pričakujejo, da se bodo sovjetska naročila še povečala.

## Robertson in Radford na Daljnem vzhodu

Washington, 19. dec. (UP). - Pomemben ameriškega zunanjega ministra Robertson in načelnik skupnega štaba ameriških oboroženih sil admiral Radford

## Arthur Dean bo govoril po radio-televiziji

Washington, 19. dec. (Reuter). - Ameriško zunanje ministertvo je sporočilo, da bo v ponedeljek po radioteleviziji govoril poseben odposlanec na panjmonjskih pogajanjih Arthur Dean.

## Nesoglasja med republikanci

Washington, 19. dec. (UP). - Predsednik senatskega komiteja za zunanje zadeve Smith je izjavil, da senator McCarthy neče sodelovati z vlado predsednika Eisenhowerja. Smith je izrazil obznanje zaradi spora med McCarthyjem in vlado v zvezi z vprašanjem trgovine s Kitajsko, ter poudaril, da lahko Eisenhower urediši dinamičen program v kongresu samo, če je v republikanski stranki sodelovanje.

## Ameriški krediti Izraelu

Washington, 19. dec. (Reuter). - Ameriška vlada je iz sklada za pomoč tujini odobrila Izraelu kredit v znesku 9 milijonov dolarjev za plačilo hrane, ki so jo uvozili v Izrael. Ta kredit je del zneska 125 milijonov dolarjev, ki jih je Eisenhowerjeva vlada odobrila do konca t. l. kot pomoč Izraelu.

## Ceylonski predsednik naj bi sklical konferenco predsednikov vlad južnoazijskih dežel

New Delhi, 19. dec. (Tanjug). - V pakistansko-ameriški vojaški sporazumu velj vodilni ceylonski časnik »Ceylon Times«, da bi moral ceylonski predsednik

## Z VSEH STRANI SVETA

### VELIKA BRITANIJA

#### Tajni razgovori o prodaji iranskega petroleja

#### Trgovinski odnosi s Švedsko

#### Trgovinska pogajanja z Indonezijo

#### Sovjetska zveza bo lupovala belgijsko blago

#### Robertson in Radford na Daljnem vzhodu

#### Arthur Dean bo govoril po radio-televiziji

#### Nesoglasja med republikanci

#### Ameriški krediti Izraelu

#### Ceylonski predsednik naj bi sklical konferenco predsednikov vlad južnoazijskih dežel

### MAROKO

#### 400 »sumljivih« oseb so aretirali

#### Ali bo prišlo do referenduma?

#### Minister Salem bo obiskal Kenijo in Sudan

#### EGIPT

#### Minister Salem bo obiskal Kenijo in Sudan

#### EGIPT

#### Minister Salem bo obiskal Kenijo in Sudan

#### EGIPT

#### Minister Salem bo obiskal Kenijo in Sudan

#### EGIPT

# SPLOŠNO IN POSEBNO

Ne govorimo o tem, da posebnega ni treba razločevati od splošnega (drugače povedano: osebnih koristi od družbenih). Se manj bi bilo treba dokazovati, da je posebno del splošnega. Saj vemo, da je svet — pa tudi družba v njem — eden, sestavljen iz neštetihi različnosti... Zares, tudi tu ni treba, da bi začeli pri večnih resnicah. Treba je samo pojasniti nekaj posebnega in specifičnega: kam nas v konkretni naši stvarnosti privede istovetnost subjektivnih, da tako rečem — potreb (misli, nazorov, morale itd.) z družbenimi potrebami (drugače povedano: istovetnost subjektivnega osebnega, partijskega, z objektivnim — družbenim, zakonitim; zamenjava subjektivnega z objektivnim). Najpreprosteje: nastane vprašanje, ali so in morajo biti koristi te ali one stranke ali skupine ali voditelja zmeraj istovetne s koristmi ljudstva, družbe, tudi kadar pride ali lahko pride — v naših razmerah — do navzkrižja in konflikta med njimi? V revoluciji smo v glavnem imeli skladnost med objektivnimi in subjektivnimi silami (med splošnim in posebnim). In ne le skladnost, marveč se je v subjektivnih (organiziranih, zavestnih) silah objektivno dogajanje tako zožilo, da so opravljale tisto, kar bi morale v glavnem opraviti v desetletjih. Od tod je del teh subjektivnih sil — zlasti tipičnih za ose revolucije — dobil vtis, da so te sile še nadalje, še zdaj ne le predstavniki objektivnega procesa, marveč da ga lahko s svojo akcijo tudi zamenjajo. Svojo vlogo v prejšnji stvarnosti hočejo igrati tudi v sedanjih. Nazori, morala, čustva, in celo »drobne« osebne želje in »sebične« koristi teh subjektivnih sil potemtakem o ničemer bistoven niso nasprotovale potrebam revolucije. Ni samo njen ogenj plamtel v njih, marveč so bile same ogenj. Zdjaj pa ni tako. Zdjaj nobena stranka ali skupina ni tudi ne sam razred ne more biti izključni izraz objektivnih potreb vse družbe, si ne more prilastiti izključne pravice, da bi »upravljal« gibanje proizvajalnih sil, ne da bi te sile in tisto, kar je v njih najvažnejše — ljudi, ne omrtvočil in zasušil, in sicer iz preproste razloga, ker v pogojih družbene lastnine osaka krepitve vloge, katerega koli političnega gibanja, pa naj gre za eno ali več, nujno privede k temu omrtvočenju in zasušitvanju: Slabitev vloge, slabitev monopolizma političnih gibanj nad življenjem družbe — to je zahteva časa, zlasti pri nas, o socializmu!

Ko opozarjamo na razlike med sedanjimi razmerami in razmerami v revoluciji, smo daleč od tega, da bi revolucijo podcenjevali ali trgali vezi med njo in sedanjostjo (da ni bilo revolucije, bi se zdaj razpravljaljo po glavnih, toda — ne o novih poteh socializma). Namen tega je praznoprav v temle: ker so se proizvajalne sile še bolj razvile, družbeni odnosi pa se zdaj v glavnem ne razvijajo z oboroženo silo, tudi oblike boja in dela ne morejo ostati iste. Če ljudje tega ne morejo razumeti, se mora zgoditi tisto, kar se je zmeraj v zgodovini dogajalo: objektivni razlog je prejel ali slej storil svoje, ne da bi kaj prida računal z usodo skupin in gibanj, se manj pa posameznikov. Grobo rečeno dela objektivni razvoj to na dva načina: ali ustvari nove sile, nova gibanja in ljudi, jih organizira ter z njimi izpodrine in odstrani staro, ali pa z dolgo, počasno, drago in bolesto evolucijo, v kateri se izmenja več rodov, odstranjuje preživele ustanove in njihove žive predstavnike. Ker pa pri nas prvo ni družbeno nujnost, je za socializem in za osako količjak stvarno demokracijo bistveno, da omogoči, da drugo — evolucija — teče čim bolj gladko in brez bolečin, da pridejo ustanove in politični odnosi čim hitreje v sklad z gmočnim razvojem ter gmočnimi in duhovnimi potrebami družbe — prav to pa je bistveno za socializem in za osako količjak stvarno demokracijo. Drugače povedano, to pomeni, da je nujno potrebno spravljanje v sklad subjektivne (skupinske, strankarske, osebne itd.) nazore in koristi z razvojem proizvajalnih sil, toda tako, da slednje čedalje manj podrejamo prvim.

Vsak red, ki je omogočal razvoj proizvajalnih sil, to se pravi, ki jim je nudil v danih razmerah možno svobodo, se je lahko utrdil celo navzlic lastninskim odnosom. Sele kadar, lastninski ali kaki drugi odnosi postanejo ovira razmeroma svobodnega gibanja proizvajalnih sil, jih je treba spremeniti. To ni nič drugega kakor konflikt med subjektivnimi — osebnimi in objektivnimi — splošnimi družbenimi silami!

Ti konflikti so v osaki družbi neogibni in za nas ni problem v tem, da jih ne bi bilo, ker morajo biti neodvisno od nas, družba brez njih pa ne bi mogla napredovati, marveč je za nas problem v tem, kako bi jih sblajžili, kako bi jih obravnavali, kako bi omogočili čim bolj neovirano delovanje objektivnih socialističnih zakonov, čim svobodnejše gibanje družbe.

Zdjaj so namreč odnosi že takšni, da se morajo vsi, pa naj gre za skupine, ustanove ali posameznike, ki isovetijo svojo usodo z usodo socializma, ki pretendirajo na to, da je samo njihovo mnenje socialistična teorija in samo tisto, kar oni delajo, pravi socializem, da se morajo vsi ti zaplesti v spopad s subjektivnim — demokratičnim in socialističnim procesom. Izhoda iz tega ni in ne more biti, dokler ne bomo imeli še več demokracije, še več svobodne razprave, še svobodnejših političnih, državnih in gospodarskih organov: še doslednejša izpolnjevanja zakonov. Tedaj bomo lahko tiste preživele in nazadnjaške sile, ki se ne morejo otresti vtisa, da so — bodi zaradi njihovih idej ali trenutne vloge o družbi — sama družbena stvarnost, edini »zakoniti« zastopnik družbe, v demokraciji izpodirali in odstranjevali. Pa tudi če bi se to ne zgodilo, lahko o svobodnem boju mnenj in prek svobodnih — demokratičnih — političnih organov te sile ukrotimo, lahko upostavimo kontrolo kritike nad njimi... lahko omogočimo demokratično gibanje.

Nesmiselno je beliti si glave z vprašanjem, kako bi spravili o sklad splošno in posebno, partijsko in družbeno, osebno in kolektivno. Skladnosti tako ali tako ni in je tudi ne more biti. Skladnost je odvečna, skladnost zavira. Treba je praznoprav zagotoviti čim svobodnejše gibanje, da ene subjektivne sile izpodirajo druge, ne pa da si samo ene prilaste monopol družbenega življenja.

Ali je treba tudi tokrat poudariti, da mislimo pri tem, da se ose to gibanje dogaja na tleh socializma in da so te sile — »proci« — druge, socialistične, samo »ene« manje, »druge« pa »bolje« demokratične? Ali je treba povedati tudi to, da ne mislimo na nobene programske skupine, struje in pod., ker bi to praznoprav pomenilo pot nazaj — v politični monopolizem te ali ene vrste, marveč prav na čim svobodnejše gibanje — od položaja do položaja, od vprašanja do vprašanja? Doba velikih teoretičnih in izloretiranih programov je namreč že minila. Tega pa imamo celo na pretek! Treba se je lotiti konkretnega, običajnega in vsakdanjega človeškega dela o vezi z demokracijo, s krepitvijo in razvijanjem demokratičnih oblik.

Miloban Djilas

Stvari so se obrnile od nujnega monopola partije med vojno k nujnosti ukinitev tega monopola v socializmu, to je dialektika stvarnosti. Tudi tu vidimo nekaj običajnega, normalnega, tradicijskega, malomeščanskega ali birokratskega pojmovanja povsem nasprotnega.

Samo po sebi se razume, da subjektivnih sil ne moremo povsem ločiti od objektivnih: tudi subjektivne sile so objektivni činitelji razvoja, kajti tudi brez njih ni ne družbe, ne družbenega gibanja.

Pripomba: V dogovoru s tov. Djilasom bomo odslej to serijo člankov (o subjektivnih in objektivnih možnostih socialistične demokracije) objavljali po vrsti vsak tork, četrtek in nedeljo. Prihodnji članek bo objavljen v torek 22. decembra. Razlogi so naslednji: ker se obeta v tej seriji večje število člankov, bi bralec izgubil notranjo zvezo med njimi, če bi jih objavljali v daljših presledkih. Ko bo ta serija zaključena, kar se bo zgodilo približno čez 6 do 7 tednov, bomo spet objavljali redne nedeljske priloge, na kar bomo bralec pravočasno opozorili.

# Zavožena gospodarska politika na Poljskem

### Novi ukrepi za pospeševanje razvoja kmetijstva - Krpanje vrzeli v sedanjem sistemu

Dosedanja praksa je pokazala, da Poljska zmeraj med zadnjimi uveljavi malone vse ukrepe, ki jih store v deželah pod sovjetsko vlado. Po Stalinovi smrti je politika poljske vlade celo nekako nasprotovala politiki ostalih sovjetskih satelitov in tudi SZ. Vtem ko so v ostalih deželah Stalina tako rekoč že drugi dan po pogrebu črtali z dnevnega reda, na Poljskem tega niso storili. Še 28. marca je imela CK Poljske združene delavske stranke Stalinovemu spominu posvečeno plenarno sejo, na kateri je njegov politiko v celoti potrdil. Nedavno pa je bil drugi letošnji plenum CK, kar se v praksi PZDS še ni zgodilo; na njem pa Stalina niso več omenjali. Ta plenum je sprejel sklepe, podobne že prej sprejetim sklepom v Vzhodni Nemčiji, Madžarski in SZ, le z nekaterimi specifičnostmi. Kar so govorili na njem, pomeni hudo obdolžitve dosedanje politike. Sprejeti sklepi pa ne pomenijo, da bi se nameravala poljska vlada v bistvu odredi dosedanjim politikam, marveč gre le za krpanje lukenj v sedanjem sistemu.

Plenum je predvsem obravnaval zastojanje kmetijske proizvodnje za razvojem industrije. Iz poročila generalnega sekretarja Bieruta je videti, da je industrijska proizvodnja v prvih štirih letih šestletnega plana, od leta 1949. do 1953., narasla za 115 %, kmetijska pa samo za 9 %.

Plenum je sprejel teze, ki govorijo o ukrepih za odstranitev te neskladnosti, kar naj bi se zgodilo v prihodnjih dveh letih. Teze hkrati pomenijo revizijo šestletnega plana, ker določajo prenos sredstev iz industrije v kmetijstvo. Tako naj bi bile investicije v kmetijstvu v letu 1955 za 45 % večje, kakor so bile letos. Ti odstotki pa nam povedo zelo malo. Zgovornejšo so absolutne številke, ki so za politiko poljske vlade porazne, kajti celotna kmetijska proizvodnja je še vedno manjša od predvojnne. Pred vojno je bilo v okviru sedanjih poljskih meja povprečno 9,9 milijonov glav goveje živine. Teze plenarne seje CK pa določajo, naj bi na 7,9 milijonov šele prihodnje leto naraslo število goveje živine. Vprašanje je seveda, ali se bo to res zgodilo, kajti poljski kmetje vladni politiki odločno nasprotujejo.

Zita pridelajo na Poljskem na hektar približno toliko, kakor so ga pred vojno, celotni pridelek pa je mnogo manjši. Iz razprave na plenarni seji CK je bilo videti, da obdelujejo kmetije s 60 do 70 ha (agrarni minimum znaša do 100 ha), samo 10 do 12 ha; del zemlje so oddali v najem revnim kmetom, nekaj pa je ostalo neobdelane. Če upoštevamo, da je na Poljskem, ki ima 3 milijone kmečkih gospodarstev, detir milijona vaških gospodarstev, tedaj vidimo, kakšen je položaj kmetijstva.

Vzrok, da kmetijska proizvodnja na Poljskem nazaduje, je delno v pretiranem pospeševanju težke industrije, največ pa v birokratskem upravljanju kmetijstva. Na Poljskem so vse sile usmerili na graditve težke industrije, zlasti toplotne in jeklarn, zanemarili pa so proizvodnjo izdelkov za široko potrošnjo. Kmet težko dobi celo grablje, vile, lemez ali celo pločevinasto vedro. Kmetje morajo vlagati prošnje, če hočejo dobiti gradbene potrebščine. Prošnje leže v uradih navadno po več mesecih ali pa celo dve ali tri leta. Na plenarni seji CK so okrajem lodskega vojvodstva očitali birokratizem, ker leži po uradih po teh okrajih 24.959 prošelj kmetov, ki bi radi dobili gradbene potrebščine, vtem ko opeka po skladiščih razpada. Že za vrečo cementa je treba vložiti prošnjo.

Razprava na plenarni seji CK je pokazala, da so se kmetje odločno uprli politiki obveznega odkupa in poskusu, da bi prišlo kmetijstvo s kolektivizacijo pod neposredno komando države. Ta politika je spravila male in srednje kmetje v naročje vaških bogatašev. V nekaterih vojvodstvih 25 % državnih kmetijskih strojev sploh ne izkoriščajo.

Poljski kmet se je moral hočes nočes približati bogatašu. Na Poljskem je namreč 1,5 milijonov ali 50 % kmečkih gospodarstev, ki imajo do 3 ha zemlje, vprežne živine pa večina nima. V varšavskem vojvodstvu je 105.000 gospodarstev brez konj, v kjeleškem 30.000, v žešovskem 80.000. Večina teh kmetov je, seveda navezana na vaške bogataše, če se hoče ogniti državnim strojinim postajam. Zato je razumljivo, da v poznanskem in bidgoškem vojvodstvu 60 % kmetov obdeluje pri kulakih do 4 ha zemlje.

Vladna politika je kriva, da kmetov obdelovanje zemlje ne veseli več in da je med njimi čedalje več dobnarjev. Po poslatih uradnih gospodarske revije »Ekonomsko življenje« znaša povprečna vrednost delovnega dne kmetu, ki ima 5 do 10 ha zemlje, nekaj nad 15 zlotov. Če dela povprečno 200 dni v letu, zasluži 2600 zlotov, kar mu niti za eno obleko ne zadostuje, ker stanje kakih 2700 zlotov.

Na plenarni seji CK PZDS sprejeti ukrepi naj bi upostavili v poljskem kmetijstvu samo znosno stanje. Značilno je, da računajo v prihodnjem letu s povečanjem pridelka žita za 600.000 ton, kar ustreza količini, ki gre v izgubo, zaradi slabo obdelane zemlje. Vsi ti ukrepi pa so v bistvu birokratski. Odkup, ki je doslej obsegal kakih 30 pridelkov, je začasno omejen samo na štiri: žito, krompir, mleko in meso. Na dru-

gi strani pa se širi kontrahiranje, kar pravzaprav ničesar ne spremeni. Sistem tako imenovanih olajšav za male kmetje je prava ironija. Poglejmo te »olajšave«.

»Kmečka gospodarstva do 3 ha, ki 1. novembra 1953 niso imela krave, morajo biti čez redne telice, do 1. januarja 1954 oproščena obveznega odkupa mleka, ker telice ne dajejo mleka.«

Posledice organizacijskih ukrepov plenuma CK pa bo še večja birokracija. Kakor v SZ, tako nameravajo tudi na Poljskem premestiti mnogo strokovnjakov in partijskih delavcev v kmetijstvo. Zlasti značilno pa je odkrito izražena težnja, da bi kmetijstvo podpržavili. Eden izmed sklepov Plenuma namreč pravi:

»Oddelek za kmetijstvo in gozdarstvo pri vojvodskih ljudskih svetih je treba spremeniti v vojvodske uprave za kmetijstvo, da bi upostavili organe neposrednega upravljanja kmetijske proizvodnje.« Takšen sklep kaže na nespodobnost birokracije, da bi našla izhod iz zagate, kamor je zabredla, in išče ga v nadaljnji birokratizaciji. Takšen sklep je za značilen, ker so ga prepisali od sovjetske birokracije, čeprav je sovjetsko kmetijstvo popolnoma podpržavljeno, vtem ko imajo na Poljskem zelo velik individualni sektor.

Krasoje Davidovič

## O, Mariana...



# Zaplemba premoženja bivše egiptovske kraljevske družine

**PRIZADETI PRINCI IN PRINCESE**

Egipčani so sprejeli sklep o zaplembi s posebnim veseljem zato, ker je vsa kraljevska družina sto let ljudstvo Nilске doline neusmiljeno izžemala in izkoriščala. Bivša kraljevska družina je imela šestino obdelovalne zemlje Egipta. Sklep o zaplembi premoženja je zadel 10 bivših princiev, 27 princez, 20 knezov in 28 knežinj. Dosedanja zaplemba je zadel 346 članov bivše kraljevske družine, ker so se mnogi principi in princeze poročili in njihovo premoženje je prešlo na druge ljudi.

Zaplemba premoženja bivše kraljevske družine je čisto notranja zadeva Egipta, vendar pa je odjeknila tudi v zunanji politiki. Turški tisk in uradni krogi v Ankarji so namreč protestirali proti zaplembi dragocenosti tur-

škega veleposlanika v Kairu, poročena z neko princeso iz bivše kraljevske družine. Turški časniki so ob tej priložnosti objavili mnogo srditih napadov na egiptovsko vlado in uporabljali so celo mnoge nenavadne in nedopustne besede na njen naslov. Turška vlada je uradno protestirala proti zaplembi tega premoženja in Egipt je odgovoril, da ne želi, da bi diplomat zastopal Turčijo v Egiptu. Tako so se zaradi te zaplembe nekoliko poslabšali tudi stiki med Egiptom in Turčijo.

Razlog, zakaj je bila vlada generala Nagiba primorana zapleniti premoženje pripadnikov bivše kraljevske družine je navedel minister za nacionalne orientacije Egipta Salah Salem. Rekel je, da je Revolucionarni svet v začetku mislil, da bodo člani bivše kraljevske družine sodelovali z vlado kakor vsi ostali državljani. Zato v začetku ni sklenil zapleniti njihovo premoženje. Kmalu pa se je pokazalo, da je večina teh ljudi začela na široko razpredati akcijo, da bi spravili iz Egipta čimveč kapitala v tujino, kar bi utegnilo povzročiti veliko škodo že tako na slabih nogah stoječemu gospodarstvu Egipta.

Z zaplembo nešteti dragocenosti, ki so jih našli v palačah bivšega kralja, nakita, dragocenih okrasov, razkošnih jaht, motornih čolnov, avtomobilov itd., bo egiptovska državna blagajna svoj dohodek znatno povečala. Revolucionarni svet je članom kraljevske družine dovolil, da so obdržali svoja stanovanja v palačah,

# »NOVI POGLED« PENTAGONA

VOJNA POLITIKA ZDA

New York, 18. dec. »Novi pogled« Pentagona, ki ga je razložil načelnik skupnega štaba general Radford, je po mnenju dobršnega dela ameriškega tiska zamisel, ki bo usodna za nadaljnji razvoj vojaških sil ZDA pa tudi za politiko Washingtona na svetu. Radfordove teze o »balansiranih silah« znotraj ameriške armade so zato na prvem mestu komentirane v listih, ki poudarjajo, da gre za »organizacijo sil za daljše razdobje« namesto dosedanje smeri pri ugotavljanju morebitnega kritičnega vojaškega položaja na tem ali onem delu sveta, v tem ali onem času.

Ta preusmeritev, ki je očitno sad napredovanja vojaške tehnike, pa tudi dosedanjih ameriških izkušenj s politiko ZDA v tujini, je, kakor piše »New York Times«, v naslednjem: razširitve letalstva, ki bo na škodo številnega stanja ljudi in izdatkov za drugo orožje, povečana uporaba atomskega in drugega novega orožja na račun ljudstva. Politika »razbremenitve«, po kateri naj bi se zmanjšala ameriške garnizije v Aziji in Evropi, ko bodo Azijci in Evropejci sami čedalje več potrošili za svojo obrambo. Izmeh 25 divizij ameriške vojske jih je sedaj 15 v »nezaščelenem in potencialno nevarnem položaju«.

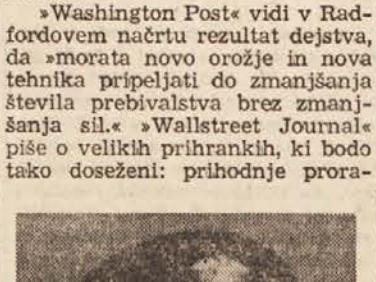
»Christian Science Monitor« sodi, da ameriški vojaški načrti ne morejo biti za preventivno in nenadno agresijo. Časnik meni, da je njihov smoter pozitivna obramba v daljšem razdobju.

Tudi drugi časopisi menijo, da so ZDA po vojni hudo pogrešile, ker so se vrnile v mirnodobno stanje. »World Telegram« piše, da ameriško vojaško planiranje »ne bo več slonelo na sistemu - od krize do krize, pač pa bo namenjeno preprečevanju vojne in

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

trdnemu miru raje kot periodičnemu skakanju na vroča mesta«.

»Washington Post« vidi v Radfordovem načrtu rezultat dejstva, da »morata novo orožje in nova tehnika pripeljati do zmanjšanja števila prebivalstva brez zmanjšanja sil.« »Wallstreet Journal« piše o velikih prihrankih, ki bodo tako doseženi: prihodnje prora-



Admiral Arthur W. Radford

čunsko leto več kot 3 milijone dolarjev, pozneje pa celo več kot 10 milijonov dolarjev letno.

»Če bodo proračunski prihranki tudi poenostavili vojaško birokracijo, bo to prav tako dobro«, piše »Wallstreet Journal«. Začetno zmanjšanje se bo gibalo okrog 10 % ljudi, toda ne operativnih čet, temveč predvsem pomožnih enot. Vsakdo, ki ima kakšno zvezo z vojaškimi stvarmi, bo moral priznati, da so rodovi vojske težko obremenjeni s to kategorijo uslužbencev.

Tisk večidel zavrača kritike, po katerih je celotni Radfordov

načrt pravzaprav samo izraz želje republikancev, da zmanjšajo proračunske izdatke in tako izpolnijo svoje obljube, dane volivcem, da jim bodo znižali tudi davke.

Samo ena točka Radfordovega načrta ni dovolj pojasnjena v komentarjih. Mednarodne posledice »novega pogleda« Pentagona je tisk beležil, vendar povezano s preusmeritvijo v organizaciji ameriške armade. Marsikdo pa vidi v tem neposredne niti, ki spajajo Radfordove teze z na primer planirano politiko ZDA v Aziji.

Vojaški izvedenci povezujejo »razbremenitev« s pogajanjem o ustanovitvi pacifiške obrambe, ki naj bi ji načeloval novi filipinski predsednik Magsajsaj, čeprav le-ta za sedaj ne kaže, da bi bil temu posebno naklonjen.

Časopis »US News and World Report« sodi, da ta stran praktične uporabe Radfordovega načrta v mednarodnem oziru šepa. »Slehermi nov glas iz Karačija«, piše list, »spravlja Indijo v bes. V Delhiju se takoj urga plaz rednih besed proti ZDA. V Washingtonu pa uslužbenci ne vedo kaj hočejo, pa poskušajo omiliti razgovore o pomoči Pakistanu. To pa spet spravlja Pakistan v bes proti Indiji in ZDA hkrati.«

Po nekaterih sporočilih kaže, da ameriški zavezniki oprežno gledajo na novo smer, pri čemer se sprašujejo, ali ni le-ta neke vrste izolacionizem, vsaj v tem smislu, da bodo ZDA obdržale samo oporišča po svetu in se umaknile v svoje meje, pri čemer bodo prepustile drugim celotno breme tehnike tudi za vzoredno moderniziranje armad držav atlantskega pakta, kar naj bi bilo znamenje takšnega gledanja atlantskih zaveznikov na ameriške vojaške zamisli. Jaša Levi

## PROBLEMI MADŽARSKEGA GOSPODARSTVA

### Madžarsko kmetijstvo v zagati

Ze konec oktobra je začela v Budimpešti poslovati velika komisija kmetijskih strokovnjakov. Vlada ji je naročila, naj sestavi perspektivni plan razvoja madžarskega kmetijstva. Predsednik vlade Imre Nagy je na prvem sestanku te komisije pojasnil glavna načela novega plana. Zahteval je, naj bi madžarsko kmetijstvo delalo tako hitro, da bi se v dveh ali treh letih donos občutno povečal, zlasti pa, da bi imela Madžarska mnogo tržnih presežkov. Vlada je tudi zahtevala, naj novi načrti zajamejo celotno kmetijstvo in naj se ne ukvarjajo s podrobnostmi.

Nagy je večkrat poudaril, da je povečanje kmetijske proizvodnje eno glavnih vprašanj madžarskega gospodarstva in da mu bo dala vlada na razpolago mnogo denarja, čeprav bo treba na drugi strani razvoj težke industrije začasno zavreti.

Ta presenetljiva skrb za kmetijstvo traja že več mesecev. V tem času je vlada izdala kakih 50 na kmetijstvo nanašajočih se uredb, po obliki lepo zvencenih in mnogo obetajočih, po vsebini pa praktičističnih in čisto nasprotuj

jih si odredb, ki očitno niso dosegle kaj prida uspeha. Madžarsko kmetijstvo je zelo zanemarjeno. Povprečni donos je znatno manjši od predvojnega. To je predvsem posledica pravnega pritiska na kmete, prisilnih odkupov, ki obsegajo vse kmetijske pridelke, nasilne kolektivizacije, preganjanja »kulakov«, (ki največkrat niso kulaki, marveč pridni kmetje, pa so tako ali drugače z režimom nezadovoljni). Razen nazadovanja donosa so začeli kmetje bežati v industrijo ali pa

grunte »podarilo« vladi. Mnogi premožni kmetje so se s takšnimi »darili« rešili, da jih niso uvrstili v seznam kulakov. Zato je nastal velikanski rezervni zemljiški sklad večidel neobdelane zemlje, na kmetih pa je čutili pomanjkanje delovne sile, čeprav se je število traktorjev in drugih kmetijskih strojev nekoliko povečalo.

Tako se je zgodilo, da Madžarski, eni najrodovitnejših dežel, primanjkuje živil. Primanjkuje ji tržnih presežkov za prehrano mestnega prebivalstva in za izvoz. Takšno stanje so poslabšale še slabo plačane dobave SZ in lanske suša. Letos pomladi je bilo celo kruh in krompir na Madžarskem zelo težko dobiti.

Letošnja dobra letina v preskrbi in izvozu ni rodila začelnih sadov. Razen že omenjenih vzrokov so vplivali na pomanjkanje živil še drugi čimtelji. V lanskem suši je SZ Madžarom posodila »bratska pomoč« precej pšenice. Madžarska je dobila na posodo žito in živila tudi iz vzhodnoevropskih dežel in iz Kitajske. Letos pa mora vse to žito in živila vrniti. Samo tako si lahko pojasnimo, da Madžarska kot klasičen izvoznik živil letos kupuje slaminu od Holandske, mast od Danske, sladkor pa od Velike Britanije. Madžari ponujajo Angličanom električne potrebščine, ki jih le-ti ne potrebujejo, ne morejo pa jim pošiljati živine in perutnine, ki so jo Angličje druga leta kupovali na madžarskem trgu.

Načrt o razvoju kmetijstva, ki naj bi začel veljati s 1. januarjem, bo obsegal samo proizvodne in tehnične odločbe, investicije v kmetijstvu, skladnost med kulturami in podobno. Čeprav zadeva Madžarska tudi na tem področju na velike ovire in »napake« (del strokovnjakov je baje izjavil, da bi bili lahko na poljih, kjer so doslej s pičlim uspehom gojili bombaž, posejali krmo za ovce, pa bi imela država trikrat več volnenih kakor bombažnih tkanin, razen tega pa še meso in koževje, je dosedanja praksa pokazala, da brez temeljitih sprememb kmetijstva ne bo mogoče postaviti na noge. To je med drugim pokazalo tudi slabo napredovanje jezenske setve, ki se je razvijala prav v času, ko se je začela vlada k novim ukrepom.

Madžarskega kmetijstva pa tudi ni moč ločiti od ostalih perečih zadev. Njegov razvoj je odvisen od obratovanja industrije, ki ne izpolnjuje planov« in katere izdelki grejo na tujih trgih slabo v denar. Madžarske tovarne imajo mnogo izvrženega blaga, ker delavci niso zadovoljni z državno kapitalističnim sistemom in jih delo ne veseli. Nazadovanje kmetijstva na Madžarskem je samo del udarcev, ki jih doživlja družbeni in gospodarski sistem birokracije. Tu bi bila potrebna učinkovitejša sredstva, ker sami načrti ne pomagajo, pa naj bodo še tako dobri. Gauro Altman

Ko je komisija za inventuro pregledovala stanovanja in vile, je našla tudi razne dragocenosti velike kulturne in zgodovinske vrednosti, za katere sploh niso vedeli. Tako je na pr. v palači bivše princeze Seherzade našla krasen kip starega japonskega božanstva, v palači bivše princeze Favrije dragoceno šatuljo s predmeti za družabne igre (šah, domino itd.), umetniško izrezljano in narejeno iz najdražjega tivariva. V vili Sidi Tusana so našli dva francoska gobelina iz 13. stoletja.

Ker so sklep o zaplembi objavili nenadoma, pripadniki bivše kraljevske družine niso mogli tega nakita skriti. Tako je lahko komisija v posameznih dvorcih zapečatila 10 do 15 zabojev, do vrha polnih zlata, nakita in draguljev. Samo v palači družine Tusun so zapečatili 14 takih zabojev.

V zvezi s temi zaplembami je egiptovska vlada izdala odlok, s katerim omogoča izvoz v tujino vseh okrasov in pohištva iz bivših kraljevskih palač. Te dragocenosti bodo prodali na javnih dražbah v začetku prihodnjega leta. Vse dragocenosti so oproščene izvoznih taks in carin.

Poveljnik oboroženih sil Egipta pa je zahteval, da morajo pristojne oblasti popisati vse jahte, motorne čolne in druga pomorska prevozna sredstva, ki so pripadala bivši kraljevski družini, da jih bo egiptovska mornarica vključila v enote svojega ladjevja.

## Šest tisoč proizvajalcev pirotskega sira

Pirot, decembra. V nedrjih Stare Planine, poraja, ki se razteza ob vzhodnem robu naše domovine in čigar najvišje vrhove deli jugo-livanško-bolgarska mejna žica, se je kdaj kdaj rodila proizvodnja sira, danes v svetu znanega z imenom »pirotski kačkaval«.

Zivinoreja je bila že od nekdaj glavna panoga kmetijstva, katero so se bavili kmetje na področju te planine. V navadnih loncih ter z lesenimi žlicami in palicami so predelovali mleko v kačkaval in druge mlečne proizvode.

Pirotski kačkaval! Ne, ni »nirotskel! Prebivalci Pirota imajo kaj malo deleža pri njegovem

postanku in izdelovanju. Kačkaval je proizvod kolektiva »Knezov«, ki žive na širnem prostoru Stare Planine.

V Pirotu je zivinorejsko-mlekarska zadruga, v kateri zbirajo gotove proizvode in zato mestni prebivalci radi to zadrugo središče imenujejo tovarno kačkavala. Zivinorejsko-mlekarska zadruga v Pirotu zaposluje v polni sezoni okoli sto delavcev. Tudi ona ima delavnico za predelovanje mleka z dobrimi tehničnimi sredstvi; s separatorjem, ki ga poganja električna energija, in nekoliko kotli. V ostalih oddelkih pa so dolge lesene police, na katerih so spravljene velike količine težkega okroglega kačkavala. Tu je tudi 60 učencev mle-

karske šole, ki jih vzgajajo za mojstre te vrste proizvodnje.

### VELIKO ZADRUŽNO BOGASTVO

Kolektiv je bogat. 6000 proizvajalcev ima tudi kaj razdeliti, kadar izvozijo večjo količino kačkavala ali surovega masla.

Organizacija proizvaja je pri nas, je dejal v razgovoru upravnik zadruga, nekoliko zapletena. Sredstva za proizvodnjo pa so na drugi strani zelo primitivna, zlasti pri proizvajalcih v vaseh pod Staro Planino. Pokazal nam je shematski prikaz »kolektiva«. Na njem so prav tako, kakor delajo vojaški komandanti v vojni ali na vajah, vpisanj vsi kraji, vsa tako imenovana središča ali postaje ali kakor jih oni imenujejo »baskije«. Citamo: Topli Do, Velika Luknja, Dojkinci, Brlog, Gostuša, Rosomač in še mnoga druga imena.

Vsi ti kraji so včlanjeni v naši zadrugi in imajo svoje predstavnike v upravnem odboru, kakor v vsakem drugem podjetju. Tu pri nas je uporabljeno načelo »mečkega samoupravljanja«. Neš kolektiv dela na centralističnem načelu, ker je to edini način pomenjenja proizvodnje kačkavala. Pirotski kačkaval izvaža zadruga v tujino, največ v ZDA, Grčijo, Egipt in Libijo.

### PRIHODNOST

Pred poslopjem zivinorejsko-mlekarske zadruga v Pirotu stoji vsak dan desetine zadržanih voz, natovorjenih s posodami svežega mleka. Zadruga dnevno dobiva okoli dva tisoč litrov mleka v predelavo.

V bodoče ne bo več tako, prvi komercialni direktor. Za razširjenje in nabavo tehničnih sredstev bomo porabili več deset milijonov dinarjev. Razširili bomo skladišča in ostale prostore, tako da bomo mogli razširiti proizvodnjo in sprejemanje večjih količin surovin in izgotovljenih proizvodov, ki jih dobivamo iz naših sredstev in »baskij«. Ljudi bomo dobili iz naše šole, ki bodo zamenjali stare mojstre, kakor je Sokol Kostič, ki je vse življenje prebil pri izdelovanju kačkavala. Petdeset let ga že dela.

Ce bi nam znanstveni delavci bolj pomagali in po znanstvenem inštitutu za mlekarstvo delali za izpopolnitev proizvodnje kačkavala, mi namreč še vedno delamo na primitivni način, bi imeli in skupnost več koristi — je končal direktor.

D. Grgurevič.

## Ptujjska garnizija bo svečano proslavila Dan JLA

Proslave dneva JLA v Ptujju bodo začeli že 21. decembra zvečer v Titovem domu s svečano proslavo, na kateri bo govoril o razvoju in nalogah JLA podpolkovnik tov. Šuput, kulturni del pa bodo izvajale sekcije DPD Svoboda — Jožeta Lacka. V torek 22. dec. bo pregled enot ptujjske garnizije JLA, predvojaške vzgoje in odlikovanje zaslužnih vojakov, podoficirjev in oficirjev. Za vojaške bo ta dan še poseben kulturni program, združen z veselimi vojaškimi praznovanji. Razen kulturnih prireditev bodo številne športne prireditve na igrišču NK »Dravec« in številna tekmovanja. Posebno zanimiva bo medvojaška rugby tekma.

## Skupna seja obeh zborov trboveljskega okraja

V sredo sta v Trbovljah zasedala obo zborov okrajnega ljudskega odbora. Na skupni seji sta imenovala nove člane svetov OLO, novega člana upravnega odbora okrajnega zdravstvenega doma, novega člana v komisiji za volitve in imenovanja. Sprejeli so tudi odlok o okrajnih taksah. Razen tega sta obo zborov mnogo razpravljala o reorganizaciji šolstva. Za to delo so določili posebno komisijo, ki bo v sodelovanju z republiško komisijo izdelala predlog za reformo. Najvažnejša naloga komisije je proučevati predvsem materialno stanje šolstva. Zbor proizvajalcev pa je na ločeni seji razpravljal o predlogu plana investicij za leto 1954. Nekaterim podjetjem je dovolil nadurno delo. R.

## Dolenjske Toplice se že pripravljajo na novo sezono



V pretekli sezoni so se v Dolenjskih Toplicah na moč trudili, da bi odstranili še vse slabosti, ki so preostale iz časov, ko so bile toplice namenjene samo zavarovancem in so takrat zdravilišče vodili tudi temu primerno, brez prave tankočutnosti do gostov. Dolenjske Toplice imajo močan izvir 1351 v sekundi, tako da vsak dan dvakrat izmenjuje vodo v pokritej bazenu. Za novo sezono pa nameravajo zgraditi odprt termalen bazen, ki pa bo nekoliko oddaljen od vasi, na prijetni jasi ob smrekovem gozdu. V desetletnem planu imajo še več drugih gradenj. Tako bo zdravilišče lahko sprejemalo do 225 gostov, 100 več kot doslej. Razen stalnih gostov si številni Novomeščani in drugi žele obiskovati Dolenjske Toplice tudi priložnostno, za kar pa ni dobrih zvez. Pametno bi bilo, da bi avtobus, ki vozi v Novo mesto iz Zagreba, vozil stalno kar do Dolenjskih Toplic; na ta način bi imeli tudi zvezo s središčem bratske republike, kjer se tudi zanimajo za slovenska zdravilišča, ki so jim bližja kakor domača. Nedvomno bo moralo novomeško avtobusno podjetje premisliti položaj in važnost Dolenjskih Toplic in urediti stalno ugodno zvezo.

## 19. decembra 1941 je počila prva partizanska puška v Poljanski dolini

Pred 12 leti so se Poljanci uprli okupatorju, ki jim je pretil z izselitvijo. Nemci so že ob koncu leta 1941 načrtno preganjali naše ljudi. Najprej je bilo na vrsti učiteljstvo, nato pa še ostali napredni ljudje. Preprosto ljudstvo je pod vodstvom KP soglasno spregovorilo: ne boste nas pregnali z naše zemlje.

Prva puška je počila 19. decembra 1941 na Bukovem vrhu, ki je poklicala na splošno vstajo v Poljanski dolini. Okrog Poljan je bil takrat Cankarjev bataljon, ki je dvigal borbeni duh Poljanec. Istega dne je imel sejo Pokrajniski komite KP za Gorenjsko in razglasil mobilizacijo. V

partizane je odšlo nad 500 Poljanec, večina dobro oboroženih, saj so imeli tri mitraljeze. Zato so Poljanci ta veliki zgodovinski dan razglasili za občinski praznik. Letos je bilo slavje nadvse svečano. Udeležili so se ga prvoborci in borci NOB ter domačini. Bogat kulturni program, pri katerem je sodeloval tudi pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja, so izvajali v novem prosvetnem domu, ki so ga domačini dogradili do praznika. Razen tega so pritekli v Poljane na partizansko slavje tudi partizanske patrulje iz Zorov, Loke, Selske doline in okoliških krajev.

## Pismo iz partizanske vasi Trnovo

Za prijazno vas na trnovski planoti, Trnovo pri Gorici, ve marsikdo. Znana je kot prijetna izletniška točka, še bolj pa je znana iz NOB, ko je bila zavetje partizanov, posebno Kosovelov, Gregorčičevih in Bazoviških brigad ter artileriji IX. korpusa in raznim drugim enotam. Vas je bila popolnoma porušena, vaščani so se po končani vojni znašli brez domov in brez premoženja. Pridno so se lotili dela in spet pozidali svoje domove, ki čakajo le še dokončne ureditve. Upajo, da jim bo pri tem pomagala ljudska oblast, ki ve, koliko so vaščani žrtvovali med NOB.

Naj zvedo naši bralci tudi kaj iz njihovega življenja in dela. Ob volitvah so podjetja in organizacije zbrale 17.100 din za

obdaritev borcev JLA; nabavili so večjo količino cigaret, vzgajalnice in žganja in nato so predstavniki raznih organizacij obiskali vojsko v Grgarju. Na predvolilnih sestankih sta jih obiskala tov. Tine Remškar in France Bevk.

Člani sindikata gozdnih delavcev Trnovo pripravljajo svojo sobo, v kateri se bodo zbirali; nekaj opreme zanjo morajo popraviti, nekaj pa še nabaviti. Ljudi sindikalno in vaško knjižnico bodo ponovno uredili. Zbrali bodo vse knjige, ki jih imajo trenutno še vaše organizacije.

Pravkar pa se vse organizacije in vsa podjetja pripravljajo na Novoletno jelko, ob kateri bodo obdarili najmlajše. V. Z.

# Milijoni preorani z buldožerjem

Popoln neuspeh v trsnici Strojne službe OZZ in državnega posestva Pekre! — Kje so vzroki? — Preiskovalni organi razpravljajo o »vestnem« delu pristojnih uslužbenec!

Mnoge kmetovalce, posebno pa vinogradnike je presenetil mraz v noči med 19. V. in 11. V. 1953. Živo srebro na topolmerih je padlo na 7 stopinj pod ničlo, v nekaterih krajih pa še nižje. Mraz je predvsem prizadel vinogradništvo. Trsnice je mraz uničil skoraj popolnoma. To je sicer točno, vendar menim, da ni kakor ne moremo kriviti mraz, da je bil trud pri odgoji teh trt letos spomladaj zaman ter da trsnice planirajo z buldožerjem. To mišljenje potrjuje tudi dejstvo, da ima na primer Vinarska zadruga v Mariboru v svoji trsnici prav lep uspeh vključ vremeniskim neprimlikam. Popolnoma upravičeno se vsiljuje misel, da tam, kjer je propadel celoten pridelek v trsnici, ni vzrok samo spomladanski mraz, pač pa je te vzroke iskati drugje, posebno pa pri odgovornih uslužbenih, ki so bili zadolženi za to delo.

Podjetje Strojna služba OZZ Maribor-okolica je pravilno razumelo svojo vlogo pri napredku našega kmetijstva. Ze lani je začelo razen drugega gojiti trse. Da bi dosegli še večje uspehe, so letos zgradili silnico, ki bo lahko dala vsako leto do 2 milijona dobrih cepeljk. Podjetje Strojna služba OZZ je letos cepilo 234.000 cepeljk, a državno posestvo Pekre, ki je sililo trte v isti silnici, 175.000. Ta plan so bili dolžni izvršiti v podjetju kot strokovnjaki Ivan Bavdaž, Anton Kovačič, Anton Podgoršek in Anton Golobič, pomagalo pa naj bi jim še nekaj delavcev. Ravno pri tem delu pa je prišlo do trenja med njimi, predvsem pa med Bavdažem in Kovačičem. Prvi, Slovček z višjo kmetijsko izobrazbo, drugi z nižjo kmetijsko izobrazbo, oba pa z večletno prakso na tem področju. Ob sta dajala podrejenim delavcem navodila, kako naj delajo, seveda vsak drugače, tako da delavci večkrat niso vedeli, koga bi poslušali.

Bavdaž kakor tudi Golobič in Podgoršek so pri pregledu silnice ugotovili, da je v njej premalo vlage, da je zrak zatohel in da bo zato potrebno zračiti in škropiti trte. V tem smislu so dali navodila tamkajšnjim delavcem, ki so jih tudi izvršili. Pet minut kasneje je prišel v silnico Kovačič ter je vpijal nad delavce, da bodo vse skupaj pokvarili ter je začel zapirati okna in mašiti vsako odprtino. Zamašil je na primer ključavnico na vratih, da bi tako preprečil vsako zračenje, ki je za odgoj trt nujno potrebno. Smatral je namreč, da je njegov način siljenja, ki se ga je naučil pri Nemcih, mnogo boljši kakor tisti, ki ga drugi predlagajo. Taki dogodki so bili v tej silnici na dnevnem redu. Razen tega so prihajali in nadzorovali delo tudi strokovnjaki iz Vinarskega inštituta v Mariboru. Vsak je dajal navodila ter izjavljal, da delo odlično napreduje. Koliko je bilo teh strokovnjakov in nadzorov v tej

silnici, lahko povzamemo samo iz besed bivšega upravnika podjetja, tov. Pergerja, ki pravi, da so pri prevozu teh strokovnjakov porabili več bencina, kakor pa bo dala vrednost trsnice. Po končanem siljenju, katero sicer ni bilo tako uspešno zaključeno, kot je to običajno, so pričeli vlagati cepilke v zemljo. Cepilke so nekaj dni zatem sicer odgnale, vendar pa so začele druga za drugo propadati, tako da cenijo škodo najmanj na 6.700.000 din.

Zopet so začele prihajati komisije in strokovnjaki, ki so pa sedaj ugotavljali ne več, kako delo napreduje, temveč vzroke neuspeha. Eni so menili, da je trsnico uničil mraz, drugi spet, da so uslužbeni sabotirali, tretji, da silnica ne ustreza itd. V vseh teh izjavah in mnenjih pa nikjer ne zasledimo niti enega predloga, kako bi take neuspehe v bodoče preprečili. Res je nova silnica v Zirkovcih s kapaciteto 2 milijonov cepeljk lahko ponos podjetju Strojna služba OZZ Maribor, kakor to navaja pisec članka v »Večeru« z dne 28. novembra 1953. Vendar vprašujemo, kaj bi bilo, če bi podjetje letos izkoristilo njeno kapaciteto. Odgovor je popolnoma jasn. Utrpelo bi borih 35 milijonov škode, ker pa tega niso storili, je imajo samo nekaj nad 4 milijone, računajoč, da bi lahko dala trsnica v letošnjih klimatskih pogojih vsaj 50% pridelka. Ne dosti boljši rezultat pa kaže trsnica državnega posestva Pekre, katero trpi nekaj nad 3 milijone denarne škode.

Tako je zdaj stanje v teh dveh trsnicah. Zato upravičeno vztrajamo, da za take neuspehe in škodo odgovarjajo uslužbeni. Posebno velja to za Kovačiča, pri katerem se nam vsiljuje misel, da je delo načrtno sabotiral in zato dajal napačna navodila pri delu v silnici. Sodi mo pa tudi, da bi morale ustanove Vinarski inštitut v Mariboru in OZZ bolj skrbeti, da se kaj takega ne bi več dogajalo. K. I.

### Od vsepovsod

Pred dnevi je bila v Rogški Slatini ustanovljena skupščina zavoda za socialno zavarovanje za področje Rogška Slatina, Rogatec in Smarje pri Jelšah. Sedež zavoda bo v Rogški Slatini, za predsednika pa je bil izvoljen tovarš Franc Pirer, predsednik upravnega odbora pa bo Hilda Matko. B. J.

V Rogški Slatini bodo svečano proslavili Dan JLA. Rezervni oficirji, Zveza borcev in centri predvojaške vzgoje bodo skupno z društvi in sindikati priredili na predvečer akademijo. Steklarna Boris Kidrič je rezervni oficirjem, predavateljem predvojaškega centra steklarne, nabavila nove oficirske uniforme, nove uniforme pa bodo dobili tudi vsi mladinci. B. J.

V začetku decembra je okrajna zadruga zveza Ptuj organizirala tečaj sadjarskih pomočnikov na Vurbergu, v katerem naj bi se strokovni kader izpopolnil v sadjarstvu. Zdej pa bodo organizirali še drugi okrajni tečaj sadjarskih pomočnikov. Oba tečaja je vzdrževala Okrajna zadruga zveza Ptuj, tako da tečajniki niso imeli nikakršnih stroškov. Po dovršenem tečaju bo vsak tečajnik dobil naziv sadjarski pomočnik.

## BRALCI NAM PIŠEJO

### Dobra predavanja bi morala biti dostopna vsakomur

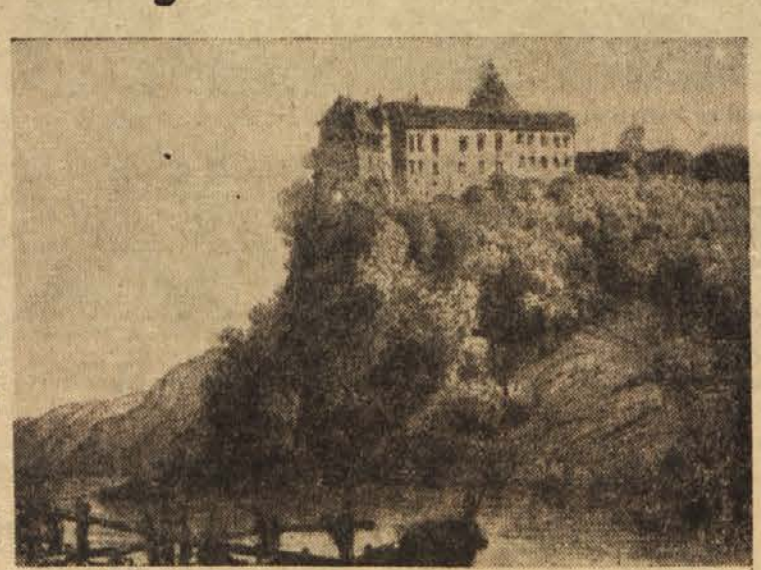
Skoraj vsak teden je objavljeno v »Borbi«, da je v Centralni ljudski univerzi in tudi v Delavski univerzi kako predavanje iz rednega programa obeh ustanov. Nobenega dvoma ni, da prispevajo ta predavanja veliko k rasti zavesti delovnega človeka, vendar je pa krog poslušalcev omejen v glavnem le na Ljubljano. Ko sem hodil po sestankih po podjetju, sem povsod spoznal, da si ljudje želijo mnogo vedeti iz naše stvarnosti, pa tudi o svetu. Toda odrezani so in k njim redko kdaj zaide kak predavatelj. Ne bi mogli trditi, da ni ljudi, ki so pripravljene predavati po občini, po manjših centrih, kjer delujejo ljudske univerze, vendar imajo ti ljudje drugega posla preveč, pa tudi literature nimajo, da bi si lahko z njo pomagali. Tu in tam sem slišal tudi vprašanje, kako pomaga Centralna ljudska univerza podeželju. Te pomoči je kaj malo, predvsem je pa ni v najbolj oddaljenih krajih. Enako je tudi v Delavski univerzi. Obe ome-

njeni univerzi imata v svojem programu različna predavanja, ki bi prav gotovo zanimali tudi delovne ljudi v Lendavi, Kočevju in drugod. Res je, da ni močete, da bi predavatelj iz Ljubljane obiskal steherno okrajno ljudsko univerzo. Vendar bi bilo treba le najti način, da bi ta predavanja bila dostopna vsakomur. S tem bi predvsem koristil tovarišem, ki predavajo po okrajnih in drugih krajevnih ljudskih univerzah, ker jim ne bi bilo treba izgubljati časa z iskanjem različnih podatkov, ki jih često sploh ne morejo dobiti.

Morda bi bilo dobro pričeti razmišljati o izdajanju posebnega časopisa, morda štirinajstdnevnik, v katerem bi objavljali vsa predavanja Centralne in Delavske univerze s seznamom uporabljene literature. Razen tega bi lahko tudi objavljali razne pripombe, dopolnila k predavanjem in izkušnje posameznih ljudskih univerz. V. S.

## Pri Hajdošah bodo začeli graditi novo hidroelektrarno

Pri Hajdošah nad Ptujem na ozemlju občinskih ljudskih odborov: Ptuj, Grajena in Hajdina bodo začeli pripravljati in raziskovati teren za novo hidroelektrarno. OLO Ptuj je tozadevno že izdal dovoljenje upravi HE Vuzenica, ki bo gradila tudi novo elektrarno. Nove elektrarne se najbolj vesele v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem pa tudi domačini, ki bodo na gradbišču dobili delo. Razen elektrarne pri Hajdošah je predvidena na slovenskem ozemlju še elektrarna pri Borlu s čimer bo struga Drave skoraj povsem izrabljena.



Na sliki: Grad Borl, v čigar bližini nameravajo graditi elektrarno.

### V Ribnici bodo prihodnje leto tlakovali cesto

Ribničani najbrž že dolga leta niso govorili na sestankih o nobeni stvari toliko, kot o cestah, ki so res slabe. V slabem vremenu je po vseh cestah polno blata, poleti pa je ves trg zavil v prah. Letos so trdno odločili, da bodo drugo leto tlakovali cesto, ki pelje čez trg, in uredili kanalizacijo. Potrebni denar je v glavnem zagotovljen. Zlasti se je izkazalo lesno industrijsko podjetje, ki je prispevalo približno 20 milijonov. Občinski ljudski odbor je sklenil pogodbo z gradbenim podjetjem »Zidar« iz Kočevja, ki bo opravilo vsa dela. Izdelan je že načrt za kanalizacijo, kmalu pa bodo gotovi tudi načrti za tlakanje in ureditev pločnikov. Podjetje že izdeluje cevi za kanalizacijo, naročene so že tudi kocke in robniki. Pripravljalna dela lepo napredujejo in spomladaj se bo zagotovo začela urediti dolgoletna želja Ribničanov.

Berite in naročajte »Ljudsko pravico-Borbo!«

## IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

SABOR HRVATSKE JE IZVOLIL SVOJE PREDSEDSTVO IN SVOJ IZVRŠNI SVET. — Včeraj popoldne je bila prva skupna seja obeh zborov Sabora Hrvatske, na kateri so soglasno izvolili novega predsednika Sabora dr. Vladimira Bakarića, za podpredsednika pa Karla Mrazovića in Nikolo Sekulića.

FRANCIJA SE NIMA NOVEGA PREDSEDNIKA. — Tudi pri sinočnjem četrtem glasovanju Francija še ni dobila novega predsednika republike. Glavnemu kandidatu Lanielu je še zmeraj manjkalo 82 glasov do absolutne večine. Za Laniela so se izrekli poleg neodvisnih republikancev in agrarcev skoraj vsi degolovci in njihovi disidenti ter del ljudskih republikancev. Za Naegelena so glasovali razen socialističnih in komunističnih parlamentarcev v manjšem delu tudi degolovci in radikalni socialisti. Naegelenu so izjavili, da so glasovali zanj zaradi tega, ker odklanja evropsko obrambno skupnost.

DEAN SODI, DA NA KOREJI NE BO VEČ VOJNE. — Arthur Dean je včeraj v razgovoru z novinarji izrazil prepričanje, da na Koreji ne bo več vojne. Kitajci in Severni Korejci bodo verjetno kmalu formulirali predloge, na podlagi katerih bo mogoče nadaljevati priprave za konferenco. Če bi se odgovorili nekaterim njegovim propagandnim geslom, ki jih Zahod ne cenil, bi mnogo pripomogli k uspehu pripravljanih razgovorov. Dean je imel včeraj v Washingtonu tudi daljši razgovor s Fosterom Dullesom, kateremu je poročal o prekinitvi pogajanj v Pan Mun Jomu.

# V reaktivnem letalu T-33

**R**o sem oni dan prvokrat zlezl v reaktivno letalo, sem si zavezal posebno, za take plete potrebne obleke in naposled sem jo oblekel. Brez nje si poleta z reaktivnim letalom ne moreš misliti, zlasti pa ne akrobacij. Zamišljal sem si jo čisto drugače. Pričakoval sem, da bom zagledal posebno, s cevmi, gumami in spravami za zmanjšanje obremenitve prepreženo obleko, pa sem se zmotil. To ni obleka, v kateri bi bil človek-pilot podoban človeku z Marsa, marveč nasprotno. Navadna modra kombiniza z mnogimi žepi, kakor jih imajo vse pilotske kombinize. Le v pasu ima malone ženski steznik, povezan s cevjo s kompresorjem. Če zelo hitro letete letalo zelo naglo spremeni smer, pritisne sredobežna sila na konicast bat, da se odmakne in tako zrak pritegne steznik.

Ta steznik, ki sem ga pozneje zelo čutil na svojem želodcu, ima samo eno nalogo, namreč da prepreči dostop krvi iz glave v noge, skratka, da prepreči omedlevico. S čelado in masko za kisik sem se v obleki, ki mi je pristojala, kakor »po meri«, komaj primajal do letala.

Pred glavnim vzletiščem so stala štiri letala T-33 debelih trupov, tankih, kratkih in bleščočih kril, v lesketajočih se žarkih decembrskega sonca. Bila so dvosedelna lovška letala za vezbanje pilotov. Mehanik mi je pomagal, da sem si pritrtil padalo. Zlezl sem v kabino, poročnik Čatović, s katerim naj bi letel,



Poročnik Bora Petkov

mi je pomagal, da sem pripel jermena in si nataknil masko. Na desni strani je vojak za najinim hrbtom dvignil roko in pilot je rekel: »Vse je pripravljeno. Kar vključite!

Sprožena reaktivna turbina je zatulila ko sirena... Kratka eksplozija in motor je bil prižgan.

»Pazite na roket! je zaklical Čatović je zaprl kabino. Pritisnil je na gumb in kabina se je nad najinima glavama avtomatično zaprla.

## LETIVA NAD OBLAKI

Premaknila sva se. Po betonskem vzletišču sva zdrsnila proti glavnemu vzletišču. Hkrati z na-

## Drugi kongres Zveze komunistov Makedonije bo aprila 1954

Skoplje, 18. decembra

Na večerajšnjem sedmem plenarnem sestanku CK ZK Makedonije so sklenili, da bodo drugi kongres ZK Makedonije sklicali do konca aprila 1954. Plenum je pooblastil izvršni komitej, naj določi datum kongresa. Na njem bosta poročala CK ZK Makedonije in njegova revizijska komisija. Lazar Koliševski pa bo govoril o prečilih političnih nalozah. Na koncu bodo sprejeli resolucijo in sklepe ter izvolili nov centralni komitej.

Plenum je določil, da bodo na vsakih 150 članov izvolili po enega delegata za kongres. Razen tega so sklenili, da se bodo volitvam delegatov namenjene konference v organizacijah spreminile v redne, na katerih bodo izvolili tudi nova vodstva. Na sestanku so izvolili komisije, ki bodo pripravile teze za razpravo na kongresu.

## Tovarno laboratorijskega stekla dokončujejo

V Pulju dokončujejo gradbeni dela pri graditvi tovarne laboratorijskega stekla, ki bo delno začela obratovati v začetku prihodnjega leta, nekaj mesecev kasneje pa bodo začeli obratovati vsi oddelki. Za graditev te tovarne bodo porabili okrog 700 tisoč dni. Dnevno bo izdelala 2000 kg steklenih izdelkov in s tem krila domače potrebe, del izdelkov pa bodo lahko tudi izvažali.

ma se je dvignilo tudi letalo, v katerem je bil poveljnik poročnik Bora Petkov. V drugem letalu sta se dvignila poročnik Ismail Čatović in jaz.

Dolgo, ravno vzletišče je segalo v nedogled. Svignila sva nekaj metrov nad telefonsko žico na koncu vzletišča in že sva bila nad Donavo. Ozrl sem se proti vodilnemu letalu. Njegovo krilo je bilo samo nekaj metrov oddaljeno od najinega.

»Kako daleč smo narazen?« sem vprašal.

»Kakih pet metrov. Približala se mu bova še bolj.«

Z neznatnim, malone nevidnim naklonom sva se centimeter za centimetrom bližala vodilnemu letalu. Kolikšna natančnost in tehnika pilotiranja. Občudujem pilota, hkrati pa čutim, da mi pravilnice gomaze po vsem telesu.

Tesno skupaj, krilo ob krilo smo leteli več minut, potlej pa je Čatović svoje letalo v skupini naravnal. Začutil sem olajšanje. Globoko spodaj pod nami so segali v nedogled svetlikačiči se, ledenim ploščam podobni oblaki. Bili smo že 5000 m visoko. Začeti bi morali akrobacije. Poveljnik je iznenada začel pikirati. Sledila sva mu.

»Zakaj se spuščate?« sem vprašal.

»Leteli bomo nad oblaki, prav, zaprav jih bomo rezali,« mi je odgovoril Čatović.

Spuščala sva se čedalje niže. Ze sva bila samo še 800 m nad zemljo. Petkov in Čatović sta naravnala letali, da smo leteli vodoravno. Rezalji smo oblake v višini 800 m. Zdelo se mi je, da imava pod trupom pritrjene smučiči in da s strahovito brzino drsiva z nekakšnimi motornimi sanmi po snežni puščini, segajoči v neskončnost.

Drseč po oblakih, v katere smo večkrat zavili, smo preleteli vso Slavonijo in se prek Brčkoga na radijskem kompasu vrnili nad letališče. Komandir je zavil na desno, midva pa sva krožila v trikotu nad Beogradom, Pančevom in Batajnico.

Nestrpno sem čakal, kdaj se bodo začele akrobacije.

»Ali bomo kmalu začeli?« sem vprašal pilota.

»Ne, nismo še izpraznili krilnih rezervoarjev,« je rekel Čatović, »s polnimi rezervoarji pa so akrobacije prepovedane. Goriva imava še za tri minute letenja.«

Kmalu je Čatović rekel:

»Pripravite se, zdaj bova začela. Najprej se bova prevrnila čez krila.«

Pričakujeva potrebno hitrost. Ko je brzinomer kazal približno 450 km na uro, je pilot potegnil ročaj k sebi in v velikem loku sva se jela dvigati. Čutil sem, da mi steznik čedalje bolj stiska želodec. Potlej pa sva se začela polagoma nagibati čez krilo. Ze sva bila s hrbtom obrnjena proti zemlji — visel sem na jermenih z glavo navzdol. Čez pilotova ramena sem zagledal pod seboj Donavo, kj nama je drvela nasproti. Donava in zemlja sta drvela nekam nazaj, kazalec na visinomeru je opisal več krogov in brzinomer je kazal 750 km na uro. Steznik me je čedalje bolj stiskal. Mislim sem, da bo iztisnil dušo iz mene.

Naposled je letalo spet letelo vodoravno. Prva akrobacija je bila končana.

## LOOPING — LEPA AKROBACIJA?

Za premor ni bilo časa. Čatović je iz preobračanja takoj prešel v looping. Dvigala sva se v zelo ostrem kotu. Zemlja je iznenada izginila. Vsenaokrog sem videl samo nebo. Navpično sva se dvigala proti oblakom. Ročica se je počasi malone milimeter za milimetrom pomikala proti želodcu. Videl sem samo še kosček nebesa in... Ze spet letiva s hrbtom navzdol. Opisala sva natanko polovico kroga, po katerem leti letalo v loopingu.

Potlej pa sva liki me teor zdrvela proti zemlji; začutil sem steznik. Stiskal me je tako, da sem čutil želodec na hrbtenci. Moj obraz se je raztegnil, zdelo se mi je, da bo moja glava zdaj zdaj prebila strop kabine. Skušal sem iztegniti roko proti ročaju in plinu pa je nisem mogel premakniti. Zdelo se mi je, da je svinčena. Zemlja je s strahovito brzino hitela nekam nazaj in videti je bilo, da nos letala drsi po njej. Tik pred seboj sem zagledal ustje Save, pristanišče in Kalemegdan. Toda samo za tre-

nutek in spet sva se dvigala... Nebo, oblaki, nebo in samo nebo. Ze sem mislil, da bova napravila še tretji looping, pa je pilot v največji višini, ko sva letela še s hrbtom navzdol, letalo obrnil.

Naslednja akrobacija je bila »viraza«. Zanimalo me je, kako bo pilot napravil najlepšo akrobacijo po loopingu. Polagoma sva se dvigala. Ko sva bila kakih 50° nad obzorjem, je pilot pomaknil ročico za nekaj centimetrov na levo in počasi, lahno sva se začela obračati. Bila je po-



Pilot Ismail Čatović spretno vodi svoje reaktivno letalo

časna »viraza«. Na obzorju sta se menjavala nebo in zemlja in ko sva se obrnila za cel krog, je pilot rekel:

»To je bila počasna »viraza«, zdaj pa napraviva več brzih.«

Pilotov ročaj je odletel na desno, moja glava pa na levo. Nebo in zemlja sta spet spremenila lego, toda mnogo hitreje kakor prvokrat. Od leve na desno, od desne na levo — to je bila prava serija uspešnih »viraz«. »

## VSE KAKOR KOMANDIR ALI — SKUPINSKE AKROBACIJE

Dohitela sva komandirja. Leteli smo v koloni, letalo za letalom, kakih 100 m narazen.

Prehajamo v pol prevračanje... Spremljaj me, se je oglasil Petkov. Slediva.

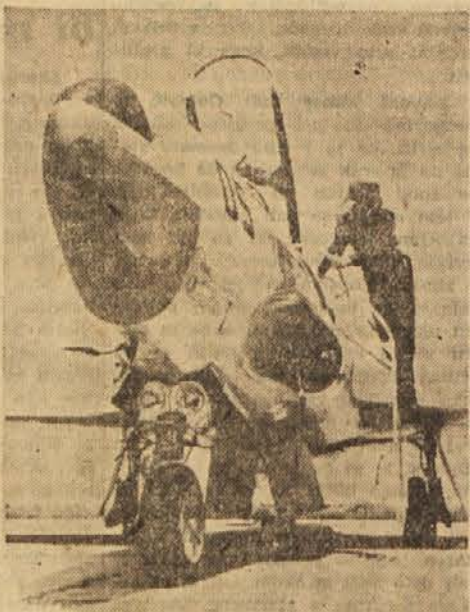
Slediva komandirju. Izenada začutiva močan udarec po levem krilu. Letalo se je streslo in obrnilo na drugo stran. Imel sem neprijeten občutek.

»Kaj se je zgodilo?«

»Zašla sva v reaktivni tok komandirjevega letala,« je rekel Čatović srdito, ker je bil komandir globoko pod nama.

Odletela sva za komandirjem. Povečala sva hitrost, da bi ga dohitela. »Obrnem za 90° čez krila,« je komandir prešel v polprevračanje. Držala sva se njegovega repa, da sva bila zmeraj tik za njim. Človeku se zdi, da se je letalo nekako prijelo sovražnega lovca za rep in da letimo po pravilu — delaj vse kakor sovražnik, dokler ga ne sestreliš.

Iz polprevračanja sva naptavila bojni preokret. Komandir je dobro potegnul. Ko topovska kroga smo iznenada zdrveli kvišku. Čutil sem, da me nekaj pritiska



Se nekaj trenutkov in reaktivni lovec se bo dvignil visoko nad oblake

k sedežu. In ko da imam na ramenih najmanj 100 kg težko breme. V nekaj sekundah sva se dvignila kakih 2000 m visoko. Potlej pa sva napravila nekaj loopingov in drugih akrobacij.

Izenada sva se začela liki sveder dvigati proti oblakom, višecim v kopah nad nama. To je bila vzpenjačica se »viraza«.

Na letališče sva se spustila ob 9.34, natanko čez eno uro in 15 minut letanja. Kolesa letala so drsela po dolgem betonskem vzletišču in zavora je cvilila, da so me kar ušesa bolela. Ustavila sva se sredi vzletišča.

Zlezl sem iz kabine v mrzlo decembrsko jutro. Po nebu nad letališčem je letel »Moskito«. Mimo njega pa je ko vihra zdrvel oddelek »standardjetov«.

Na našem nebu se »menjavajo rodovi«. Nekoč najbolj znano in najboljšo letalo druge svetovne vojne se je moralo umakniti »standardjetom«. Piloti našega vojnega letalstva so se naučili letati z reaktivnimi letali, tako da so že pravi mojstri. O tem sem se prepričal na opisanem poletu. Danilo Radosavljević



Pred vzletom dobe piloti natančna navodila

## VPRAŠANJA O KATERIH RAZPRAVLJAMO

# ALI NAJ BI UKINILI UGODNOSTI ZA LETNI DOPUST?

Nekateri predlagajo, naj bi namesto popusta dobili denarno doklado

Redko katero vprašanje je sprožilo v gospodarskih krogih, Centralnem odboru sindikatov in tisku tako široko razpravo, kakor vprašanje popustov za letni dopust. V tem ni nič čudnega. Naši delovni ljudje so že od osvoboditve uživali v raznih oblikah popuste, ki so jim omogočili, da so z družinami hodili v turistične kraje in letovišča. Toda v dosedanem načinu priznavanja popustov so takšna protislovja, da je postal nevzdržen.

V turističnih krajih in zdraviliščih so imeli ljudje v delovnem razmerju dosegljiv popust pri cenah v hotelih. Regres, ki ga je dajala skupnost gostinskim podjetjem, pa je svoj namen izgubila. Nastala je nekakšna vrsta privilegijev. Ljudje, ki imajo večje plače, so bili v hotelu A in B kategorije, skupnost pa je plačevala zanje več, kakor za tiste, ki so preživeli dopust v penzionih na pr. C

3%). To kaže, da je zelo malo delavcev izkoristilo popust za letni dopust, nekaj ljudi pa je pravzaprav na račun skupnosti uživalo privilegije.

## Upravičeni očitki

Upravičeni so očitki tistih, ki pravijo, da še zmeraj hodi na letni dopust malo delavcev. V sindikatu menijo, da se delavci še zmeraj niso

meljito spremenile. S tem se vsi strinjajo. Predlog Zveznega tajništva za narodno gospodarstvo, naj bi sedanje popuste odpravili, je predsedstvo Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije sprejelo.

## Denarna doklada namesto popusta

Zdaj razpravljajo o tem, da bi bili popusti za letni dopust takšni, da bi na eni strani delovnim ljudem ki hočejo preživeti dopust zunaj svojega bivališča, to omogočili, na drugi strani pa, da bi vplivali na procentne gostinskih storitev. Ker je tako zamotano vprašanje zelo težko na hitro urediti, bodo letos najbrž dobivali ustrezno denarno doklado vsi delovni ljudje, ki gredo na letni dopust v turistične kraje in zdravilišča. To pa ne bo dokončna ureditev.

Po mnenju nekaterih članov predsedstva Centralnega sveta sindikatov Jugoslavije je nemogoče dati vsakemu človeku denarni prispevek na račun letnega dopusta, kakor predlagajo posamezniki, ker bi imela država s tem prevleklje izdatke. Zato bi, kot rečeno, denarni prispevek dobivali samo tisti, ki gredo na dopust v turistične kraje in zdravilišča.

Nekateri sindikalni funkcionarji menijo, da bi lahko delovnim ljudem omogočili, da bi množično uporabljali letni dopust tudi tako, če bi se odločili za sistematično varčevanje. Na posebnih računih pri Narodni banki bi nalagali prihranke, za katere bi država plačevala 20 do 30% obresti. Obresti bi izplačevali v bonih, ki bi jih dajali njihovi gostinskih podjetjem, ko bi prišli na letni dopust. Vsota bonov pa bi bilo treba omejiti. Drugi pa mislijo, da bi bilo treba ta sistem raztegniti na gostinska podjetja polagoma, ker bi jim kazalo, da bi sama dajala popust in privabila čimveč ljudi. Vse je seveda odvisno od zboljšanja življenjskega standarda.

## Nov most čez Savo pri Stari Gradški

Osiček, 18. dec. (Tanjug). Pri Stari Gradški bodo kmalu začeli pripravljati dela za graditev mostu preko Save, ki bo omogočil cestni promet med Bosno in Hercegovino ter ostalimi kraji naše države. Most bo dolg okrog 320, širok pa okrog 7 m. Gradilo ga bo podjetje »Djuro Djaković«. Izdelati ga bodo iz armiranega betona, nosilci bodo mrežasti, ceistiže pa asfaltno.



Obsijana od večernega sonca se reaktivna letala vračajo na letališče

kategorije. Razlika je znašala po 200 do 300 din dnevno. Posledica takšnega sistema so bile visoke cene v penzionih. Kako samovoljne so bile cene, najbolje dokazuje to, da v istih krajih v hotelih iste kategorije niso bile enake. V dokaz bi lahko navedli več primerov.

Se bolj pereče vprašanje pa je neznamen odstopke delovnih ljudi, ki so bili teh popustov deležni. Na letni dopust zunaj bivališča je šlo komaj 7 do 8% delovnih ljudi na leto. Med njimi je bilo najmanj delavcev (2 do 3%).

navadnih hoditi na letni dopust. Večina delavcev opravlja razna domača dela, namesto da bi počivali. Mislimo se delavci z enakimi ali večjimi plačami, kakor jih imajo uslužbenci, ki hodijo na dopust v turistične kraje in zdravilišča. Tu pa takoj zadene mo na vprašanje zmogljivosti hotelov, kati vsi cenejši hoteli so v glavnem nabito polni, drugi pa ostanejo zaradi visokih cen kljub velikim popustom nedostopni.

Zaradi vsega tega bodo pristojne oblasti dosedanji način popustov te-

# Na splošno cene v novembru nižje kot prejšnji mesec

V gibanju cen na drobno je bil v minulih 11 mesecih letošnjega leta prelomnica mesec maj, ko so cene v prodajni trgovini pod vplivom lanske suše dosegle najvišjo stopnjo, potem pa je začela splošna raven cen polagoma padati.

Padanje splošne ravni cen je omogočilo izključno pocenitev tekstilnega blaga, ker je raven cen ostalih kategorij potrebnih in storitev v zastoju ali pa naraščala.

Za gibanje cen v novembru sta značilna dva momenta. Prvič, padanje ravni cen kmetijskih pridelkov, ki je trajalo od junija, je prenehalo in cene so spet začele naraščati. Drugi moment pa je prevladujoči položaj tekstilnega blaga, ki se je povenilo v vsej skupini v primerjavi s cenami v avgustu za 23,3%. Regulativno znižanje cen tekstilnega blaga je pozitivno vplivalo na odstranitev neskladnosti med cenami posameznih skupin tekstilij, na povečanje produktivnosti in v tej zvezi tudi na večji dotok denarja iz vasi, ki ga imajo kmetje od prodaje svojih pridelkov. Tudi večja poraba kupnih skladov mestnih potrošnikov za nakup tekstilij je delno zmanjšala pritisk na kmetijske pridelke, kar je zavrglo večje naraščanje njihovih cen.

Glede na splošno raven cen (totalni indeks) se je neskladnost med povprečnimi cenami tekstilnega blaga (obleke) zmanjšala za 29%, pri posameznih skupinah potrebnih pa je znižanje ponekod večje, drugod manjše. Najbolj je bila neskladnost odstranjena pri svileni konfekciji, in sicer za 68%, dalje pri svilenih tkaninah za 49%, pri sukancu za 37% itd.

Ce primerjamo sedanje škarje cen s škarjami iz julija, bomo videli, da s največja skladišča pri svilenih tkaninah: in sicer 93%, dalje pri bombažnih tkaninah za 34%, pri volneni konfekciji in sukancu po 16%, da pa se je pri volnenih tkaninah

neskladnost povečala za 100%, kar pomeni, da pocenitev volnenih tkanin ni bila v skladu s pocenitvijo ostalih skupin tekstilnega blaga.

Indeks cen živil je bil v novembru za 4,6% večji. Podražili so se nekateri poljski sadeži, in sicer za 2,5%, sadje za 17,9%, mlečni izdelki in sočivje pa za 2,7%. To je bila predvsem posledica konca sezone za te pridelke ter veliko povpraševanje po njih, ker so se ljudje preskrbeli za zimo. Indeks cen je narasel tudi pri žitu in mleviskih izdelkih, in sicer za 1,3%.

Nasprotno pa se je v oktobru pocenilo meso in mesni izdelki za 2,5%, ribe in riblje konzerve za 2,3%, mlačne za 7,0%, nekatera druga živila za 3,4%, alkohol pa za 0,4% v glavnem zaradi večje ponudbe.

Raven cen industrijskih izdelkov je bila v novembru za 10,2% nižja kakor v oktobru, ker so se pocenile tekstilije. Nekoliko so narasle cene kuriva in razsvetljave (za 2%) zaradi manjše ponudbe premoga. Povpraševanje po kurivu se je pred zimo povečalo in rudniki potreb trenutno ostale v pripravi z oktobrom nespremenjene, razen žarnic in kozarcev, ki so se nekoliko pocenili.

Občutnejša pocenitev pohištva je posledica pocenitve platna za posteljnino za 23,1% in bombažnih dekorativnih tkanin za 24% v okviru predpisane znižanja cen tekstilij. Cene ostale v pripravi z oktobrom nespremenjene, razen žarnic in kozarcev, ki so se nekoliko pocenili.

J. Jovanović

Tako občutno spremembo v gi-



KULTURNI OZORNIK

Mariborsko glasbeno pismo

Javno glasbeno življenje je bilo v teh dveh mesecih nove sezone še kar živahno, saj je bilo dvanajst glasbenih prireditev. Pač pa je opaziti ne- načrtnost v razporejanju, čeprav imamo koncertno poslovalnico, ki se ji pa verjetno še ni posrečilo postati osrednji regulator glasbenih prireditev in jo marsikdo še obide. Tako je bilo v drugi četrtini novembra kar pet takih prireditev (6., 7., 8., 12. in 14.). Razlog, da ima občinstvo v začetku meseca še več denarja zanje, ne more biti edini.

Koncertno sezono je otvoril I. X. - skoraj simbolično - orkester Mariborske filharmonije, ki je izvajal po taktirko Cirila Cvetka simfonični koncert za mladino. Na sporedu so bila pretežno programska dela Respighija, Ljadova, Čajkovskega, Nedbala in Griega. Mladini se posveča v Mariboru v tem pogledu dovolj pozornosti in je tudi ona pokazala tukaj mnogo zanimanja. Uspeh pa ni bil popoln, deloma zaradi sestave sporeda, deloma zaradi izvedbe, ki ni bila na višku ter deloma zaradi pretežno pisane in slabo razumljivega spremnega besedila.

V okviru V. mladinskega kongresa, ki je bil v Mariboru, so tukajšnji mladi glasbeniki in pesniki pripravili dobro sestavljen in zelo izveden Glasbeno-literarni večer (11. okt.), ki bi zaslužil večje zanimanje javnosti. Tem večji je bil zato obisk koncerta pianističnega dua Frieser-Traut, ki sta svojo nedvomno zelo visoko tehnično stopnjo in vigranost pokazala tudi po drugih mestih Jugosla-

NATEČAJ ZA ČRTICO »BORBE«

Uredništvo »Borbe« razpisuje natečaj za črtico. Pogoj natečaja: a) motivi za črtico niso omejeni; b) črtica ne sme biti daljša od osem strani, tipkanih s presledkom, zaželeno pa je, da je še krajša; c) podpisana mora biti izključno s šifro. Ko bo žirija »Borbe« izbrala črtice za nagrade, bodo avtorji preko lista pozvani, naj pošljejo uredništvu svoja imena, najvažnejše življenjske podatke in prepise črtic; d) črtice je treba poslati uredništvu najpozneje do 15. marca 1954 z označbo »Priča za natečaj«.

Domača kulturna kronika

Ob koncu tega meseca bo hrvatsko Narodno gledališče uprizorilo v obnovljeni režiji Džoke Petrovića Kraljevo dramo »Gospoda Glembojević«. V glavnih vlogah bodo nastopali Tito Strozil, Mate Grković, Bela Križna, Amand Aliger in Zvonko Strmac.

mije za igralsko umetnost in dijaki Srednje baletne šole naštudiral opero »Kraljica vila«, ki jo je napisal znani angleški skladatelj iz XVII. stoletja Henry Purcell. Opero je režiral Mladen Sabljic, dirigent pa je Bogdan Babjić.



Vasa Pomorišac: Avtoportret (1936)

Drama Hrvatskega narodnega gledališča pripravlja za eno prihodnjih premier dramo Oscarja Wilda »Pahljača Lady Windemere«. Dramo bo režiral Vlado Habunek, v naslovni vlogi pa bo nastopila Bela Križna.

Mesni odbor Socialistične zveze na Reki bo osnoval novo založniško podjetje, ki bo prevzelo izdajanje revije »Riječka revija«, polmesečnika »Potnataj dana« in nekaj drugih listov na področju Istre in Hrvatske. ga Primorja, izdajalo pa bo tudi razne knjige in brošure.

Zveza foto. in kinoamaterjev Slovenije bo prihodnje leto priredila v Ljubljani V. mednarodno fotografsko razstavo. Dela se to razstavo bodo sprejemali do 1. februarja, potem pa bo posebna komisija izbrala izmed poslanih fotografij tiste, ki jih bodo razstavili.

V Splitu so prvi uprizorili Gounodovo opero »Faust«, ki jo je režiral Stanko Gašparović, absolvent Akade. mije za igralsko umetnost in Zagreba. Uprizoritov je inženir Aleksander Avguštinčić, osnutke za kostume pa je izdelala Inge Konštinčar-Bregovac. V glavnih vlogah so nastopili Andrija Dumančić (Margareta), Ante Marušić (Mefisto) in Ante Jelaska (Faust).

Združitev »Nove misli« in »Naše stvarnosti«

Uredništvi »Nove misli« in »Naše stvarnosti« sta sklenili združiti obe reviji v eno, ki bo od 1. januarja 1954 izhajala pod naslovom »Nova misao«. Nova revija bo zajela celotno problematiko naše družbe in jo obravnala z onotnega, materialističnega stališča. Zaradi razširjene problematike in večje aktualnosti revije se je uredništvo »Nove misli« odločilo, da bo izdajalo revijo 14-dnevno, da tako lahko čimbolj uspešno posega v našo stvarnost. Uredništvo pričakuje, da ga bodo bralci pri tem prizadevanju podprli s svojimi pripombami in predlogi, samo pa se bo potrudilo ustvariti, tako in živo materialistično revijo, ki je brez dvoma neogibno potrebna naši družbi.

DRŽAVNO PRVENSTVO V SABLJANJU

Velika udeležba in zagrizene borbe

Odred državni prvak

Ljubljana, 19. dec. Danes se je v dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti pričelo letošnje državno moštveno prvenstvo v sabljanju. Udeležba ekip iz vse države je zelo velika, saj je poslalo svoje zastopnike kar devet sabljarskih klubov iz vse države. Ker so skoraj vsa moštva prišla v najmočnejših postavah, se v naši trditvi, da lahko pričakujemo ostre in zagrizene borbe, res nismo prevarili. Največ prijav je v fletetu (8 moštvo) s fletom sledijo sablja (8 moštvo) s fletom za glavnice (8 moštvo) in meč (4 prijave).

FLORET IMA PRVO BESEDO

Prvi so nastopili borci s floretom. Moški so se borili v treh četrtfinalnih skupinah. Po dve najboljši ekipi

DAVISOV POKAL ZDA : Belgija 4:1

V medicinskem finalnem tekmovanju za Davisov pokal med ZDA in Belgijo je zmagovalo moštvo ZDA z rezultatom 4:1. Tretji dan tekmovala je Traber premagal Britaneta Washera s 6:2, 7:5, 6:5. ZDA so si s tem priborile pravo do tekmovanja z Avstralijo v finalnem tekmovanju za Davisov pokal.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PO SLOVENIJI PRED SNEGOM

Vse je pripravljeno...

V Sloveniji o snegu samo govore. Samo govore, ker snega še ni. Mar ni čudno: sredi decembra smo, holmi in poljane pa so puste, blatne in dolgočasne. Pred leti ta čas: bela, debela snežna odeja je pokrivala bregove, po katerih se je razlegal smeh rdečelčnih otrok, ki so se drveč na sankah veselili v naročju botre Zime. V gorah pa je odmeval vrisk smučarjev, ki so z glasnim »lop-lop« drveli zadovoljni v dolino.

Zdaj so zapuščene poljane Gorenske, mrtve so trate Dolenjske. Mrko in tiho je Pohorje, pripravljen čaka planec. In snega ni. Slovenija je kot nevesta brez bogatih belih oblačil. Nebo je temno, sivo. Visi kot težka zametna zavesa, ki se noče odgniti.

Na tisoče smučarjev upira pogled v to mračno zaveso in vsi si želijo le eno: naj sneži! Le-ti žalostno ogledujejo, božajo pripravljene smuči. Nestrpni so. Prva snežinka bi bila kot sunek v veliko mravljišče. Naj začne snežiti. Potem bo čez noč smeha in vriska polna dežela.

Ali bo začelo snežiti? Ali se bo razgrnila težka zavesa?

»NEKDO, KI SI SNEGA SE NE ZELI TAKOJ!« Ali je to mogoče, boste vprašali? Da, tako smo razumeli. Oni dan smo srečali v prostorih Smučarske zveze Slovenije starega znanca, inž. Stanka Bloudeka, graditelja smučarskih skakalnic. Za



Karel Klančnik

dan, dva se je ločil od svoje »ljubljence« pod Poncami in prišel v Ljubljano.

»Možster, ali bo sneg?« — Zal nimam zveze z onimi tam gori, je dejal, in pokazal proti nebu. Dedeček Mraz ima zamudo. Veliko zamudo. Sicer pa, je nadaljeval graditelj največjih smučarskih skakalnic na svetu, v Planici ga zamenkrat ne potrebujemo. Veste, končujemo zadnja dela na vzpenjači. 120 m skakalnica je že gotova, dokončno moramo urediti še notranjost stolpa. Mudi se nam, da nas ne bo sneg prehitel.

»Ali si ne želite že v tem trenutku videti vašo novo skakalnico snežen?« — Snežen? Vitka skakalnicarjalkinja, odeta v sneg, saj to je vendar moja izpolnjena želja! je odvrnil inž. Bloudek.

JESENIČANI SMUČAJO!

Jeseničani smučajo! Je šlo od ust do ust. Kdaj, kdo, kje? Ali je to uspela šala? Znan alpinist Joža Cop opazuje nebo. — Ne bo ga še, pred Novim letom ne!

Jeseničani so se znašli. Ciril Praček, znani alpski smučar, nam je pravil: — Mi imamo sneg! Jeseniški smučarji hodimo v Martuljek. 1800 m visoko. Tam v kakšni mrzli dolinici že najdemo krp snega, da se nekoliko podrsamo. — Potem se resno pripravljate na sezono?

— Pripravljeni smo kot še nikoli. — Kaj pa ti. Kako bo letos s teboj? — Ne, nase ne računam več! Menim pa, da bo najboljši med nami, Marjan Stare, letos presenetil. Jeseničani vedno hitro pripravljajo presenečenja. Eno izmed zadnjih je bilo tisto, ko so odprli prvo umetno drsališče v državi.

TELEFONSKI INTERJU S HOTELOM POKLJUKA

— Halo, tam hotel Pokljuka? Prosim tovariša Klančnika! Čez nekaj trenutkov na drugem koncu žice: — Tukaj Klančnik. Kdo tam?

»Uredništvo...« — Povsod me najdete. Kako ste zadovoljni? Kako se imate? Kako Norvežan Tynes? Kako so naši fantje? smo hiteli s vprašanji. — Vse je v redu. Na treningu snega je trinajst. Tynes je zadovoljen. Snega zelo malo, le tu in tam otokček. Včeraj smo imeli prvi trening. Zgradili 15 m skakalnic. Najboljši naši skakalci v letošnji sezoni privrkat dobro skakali. Treniramo do mraka. Napredujemo. Fantje imajo veliko volje. Veseli smo. Tynes tudi. Pohvalil nas je. Zdelo se nam je, kot da bremo brzojavko.

V telefonski slušalki je nekaj zapropotalo. Molk. Konec. Zveza je prekinjena.

Nič hudega, zvedeli smo vse. Norveški trener Tynes, Klančnik s trinajstimi najboljšimi skakalci, trenirajo na majhni skakalnici in napredujejo.

— 30 C PA BO DOBRO Smučarji hočejo sneg, hokejisti mraz. Srečali smo najboljšega slo-

venskega igralca Čučka. Bil je slabe volje, jezen na ves svet. — Zakaj si tako kislega obraza? — Samo — 30 C pa boš videl, kako bom vesel. Hokejiste je res »navlekla« letošnja zima. Nekajkrat so se zadržali na Jenicah, potem pa so spet lahko vrgli palice in drsalke v kot. Zato je med njimi mnogo temernih obrazov.

MULEJ JE IZGINIL

»Virtuozna na smučeh« nismo našli. Popularni Tine Mulej je bil nekje okoli Trčiča. V službi je bil pa morda išče sneg. Menimo pa, da ima on, prav tako pa vsi ostali alpski smučarji, pripravljeno nahrbtnik in smuči, da ob prvem snegu zaživijo tako, kot so v tem času bili navajeni živeti: smuk, smuk.

Janez Pavčič je državni prvak v teku na 30 km. Obiskal nas je. — Kar bolan sem, ker ni snega, nam je potožil. Nervezno postajam. Kaj pa misliš, lani smo imeli ta čas že 400 km vsj nohga, letos pa samo naporen trening v telovadnici. Zadnji čas je, da začne snežiti. Veš, le nekoliko moramo teči po domačem snegu, preden odidem na Švedsko.

— Na Švedsko? — Na trening gremo. Hiebanja, Kandare in baje jaz. Povem ti, vsi smo bolni zaradi snega...

Pomanjkanje snega je slovenskim smučarjem prekržilo vse račune. Ves program tekmovalni in treningov je padel v vodo. Nekateri treninge so že celo odpovedali. Najbolj prizadeti so nedvomno alpski smučarji. Sedaj, ko bi morali najprej delati, počivajo in kolnejo. Če se bodo prerokovanja alpinista Copovega Jožeta izpolnila, bo veselje šele januarja. Ali ni to kasno za priprave na svetovno prvenstvo, ki bo drugo polovico februarja na Švedskem?

Zima je smučarjem letos zagodala. Pripravljeno je vse... Sloveniji, potem vedite, da je vse na nogah, da je dežela polna smeha in vriska. M. Sattler

IZ DNEVA V DAN

ČE VERJAMETE ALI NE...

Kot ostali ligaši, se tudi Hajduk pripravlja na turnejo. In sicer v Afriko ter Anglijo. Le razpored njegov tekem je takšen, da skoroda sodi v rubriko »Če verjamete ali ne«. V Afriki bo igral tri tekme zapovrstjo: 1. januarja v Casablanci, 2. in 3. pa v Gibraltarju. V Angliji je zadeva ista: tudi tri tekme v treh dneh.

Pravijo, češ nasprotniki so šibki, pa se igralci ne bodo posebno utrudili. To izzveni nekako tako, kot da bodo tri tekme zapored igralcem prijeten počitek.

Kar pa zadeva finančne pogoje, so »bleščeci«. S turneje po Afriki bodo prinesli 30.000 frankov »sistega«, s turneje po Angliji pa 40 (7) dolarjev. Zares, igralci se ne bodo zamaš politi, ker bo klub s tem »znatno« izboljšal finančno stanje.

Niti mednarodna komisija, ki daje odobritve za takšne tekme, se ni ravno proslavila. Resda ni odobrila takšnega razporeda tekem v Angliji. Zato pa jim je dovolila izjemoma tiste rekordno število tekem v Afriki. Vse kaže, da tudi komisija skrbi za nogometšče...

ZATOPEK V SAO PAULO

Agencija AFP poroča iz Sao Paula, da je prireditelj tradicionalnega noveoletnega nočnega teka »Sao Silvestre« prejel brzojavko českoslovaške atletske zveze, v kateri je rečeno, da bo na tem tekmovalju nastopil tudi svetovni rekorder Emil Zatopek. To vest so sprejeli po svetu kot majhno senzacijo, kajti Zatopek doslej izven Evrope ni nastopal.



Udeležba svetovnega rekorderja na tem velikem teku bo konkurenca znatno okrepljena, hkrati pa zmanjšala možnosti našega rekorderja, da bi ponovno prinesel pokal v Jugoslavijo.

DANAŠNJI SPORTNI PROGRAM

LJUBLJANA Ob 8: v dvorani Doma sindikatov nadaljevanje moštvenega državnega prvenstva v sabljanju; ob 9: nadaljevanje nogometnega pokalnega turnirja v počastitev dneva JLA - Igrišče Krima; ob 9: pri železniškem prelatu v Tivoliju start in cilj patrolnega tekmovalnja za prehodni pokal »Franko Peras«; ob 10:30: v dvorani Železniške direkcije državno prvenstvo v dviganju uteži; ob 13:45: na stadionu Odreda prvenstvena tekma zvezne lige Odred : Spartak.

MARIBOR ob 9: patrolni tek v počastitev dneva JLA. Start in cilj na Gosposvetški cesti; ob 12:30: mladinska nogometna tekma Kovinar : Zeleznicar; ob 14: na stadionu ob Tržaški cesti nogometna tekma med »reprezentancama JLA : Zeleznicar«.

PRVA ZVEZNA LIGA Beograd: Crvena zvezda : Proleter, Zagreb: Lokomotiva : Radnički, Dinamo : BSK, Sarajevo: Sarajevo : Partizan, Skoplje: Vardar : Vojvodina, Split: Hajduk : Rabotnički, Ljubljana: Odred : Spartak.

DRŽAVNO PRVENSTVO V SABLJANJU

Velika udeležba in zagrizene borbe

Odred državni prvak

Državno prvenstvo v sabljanju se je pričelo letošnje jutro v dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti. Udeležba ekip iz vse države je zelo velika, saj je poslalo svoje zastopnike kar devet sabljarskih klubov iz vse države. Ker so skoraj vsa moštva prišla v najmočnejših postavah, se v naši trditvi, da lahko pričakujemo ostre in zagrizene borbe, res nismo prevarili. Največ prijav je v fletetu (8 moštvo) s fletom sledijo sablja (8 moštvo) s fletom za glavnice (8 moštvo) in meč (4 prijave).

FLORET IMA PRVO BESEDO

Prvi so nastopili borci s floretom. Moški so se borili v treh četrtfinalnih skupinah. Po dve najboljši ekipi

DAVISOV POKAL ZDA : Belgija 4:1

V medicinskem finalnem tekmovanju za Davisov pokal med ZDA in Belgijo je zmagovalo moštvo ZDA z rezultatom 4:1. Tretji dan tekmovala je Traber premagal Britaneta Washera s 6:2, 7:5, 6:5. ZDA so si s tem priborile pravo do tekmovanja z Avstralijo v finalnem tekmovanju za Davisov pokal.

srečaji 22:14, 2. OMK Jugoslavija (Beograd) 3 zmage (21:15), 3. Mladost 2 zmagi (23:13), 4. Crvena zvezda 2 zmagi (17:19), 5. Branik brez zmage.

Uspeh slovenskih tekmovalcev in prišel popolnoma nepričakovano in je zato še bolj pomemben. V polfinalne moških v fletetu so se uvrstila naslednja moštva: Mladost, Crvena zvezda, Odred (ki tuoro prvo polfinalno skupino) in Jugoslavija, Lokomotiva in Zeleznicar (ki so v drugi skupini).

Važnejši polpoldanski rezultati: Jugoslavija : Klavivar 5:1, ASK : Lokomotiva 0:5, Jugoslavija : ASK 5:2, Klavivar : Lokomotiva 0:3.

Polfinalne borbe moških moštvo v fletetu so bile zelo zanimive. V I. skupini sta se Lokomotiva in Jugoslavija uveljavili v finalu, ker sta obe premagali beograjskega Zeleznicarja. V II. skupini pa je Odred premagal Crveno zvezdo s 5:1 in se prav tako uvrstil v finale. Druga finalista bo dala borba Mladost : Crvena zvezda.

Že od leta 1900 ni bilo tako malo snega in Alpah München. — Meteorološki uradi poročajo, da že od leta 1900 ni bilo tako malo snega v Alpah. Napovedujejo, da pred Novim letom sneg še ne bo padel.





VAŽNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo 'Ljudske pravice' Borbe, nočni urednik tma telefonsko št 23-261
Reševalna postaja, Zaiška 25, tel 22-444
Porodnišnica, Slajmerjeva 3, tel 20-215
Otroška klinika, Ulica Stare pravde 4, tel 20-975
Opatna lekarna, Prešernov trg št. 2, tel 20-115
Zavod za socialno zavarovanje Miklošičeva 20, tel 23-081-083
Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20, tel 23-081
DOZ, Miklošičeva 19, tel 21-776
Notranja uprava, Prešernova ul., tel 21-100 in 21-200
Gasilška milica, Krekov trg, tel 23-555
Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljana-mesto, telefon 21-100, 21-200, 21-600, 21-700
Dežurni za prometne nesreče, tel 20-063
Putnik, Titova 21, tel 20-472
Elektrarna, Magistrat, tel 22-121
Filarna, Resljeva 28, tel 20-555
Vodovod, Krekov trg 10, tel 20-554
Železniška postaja, Trg OF, tel 20-768
Avtobusna postaja, Masarykova, tel 23-085
Jug. aeropostarstvo JAT, Miklošičeva 12, tel 20-945
Hotel 'Unions', Miklošičeva 1, tel 20-570
Mestni avtotaks, Slomškova 6, tel 23-555
Mestna hranilnica ljubljanska, Copena ulica 3 - Telefonska centrala 22-150 in 23-393, direktor 21-894.
Veleblagovnica NA-MA, Ljubljana:
Uprava - sekretariat, 22-563
komercialni oddelci, 22-571
računovodstvo, 23-059
centralno skladišče, 22-550
posloj. pri 'Pošti', 21-066
posloj. pri 'Promostovju', 22-551
posloj. 'Pohištvo', 20-496
Trg. podjetje 'Unije', Ljubljana, Wolfova 111, tel. 20-042
komerc. 22-364
Grosistični oddelci za usnje:
Trubarjeva 41, 22-281
Detajlna poslovavnica za usnje 'Unije', Trubarjeva 41, tel. 22-281
Detajlna poslovavnica za usnje 'Koža', Trubarjeva 18, 23-058
Grosistični oddelci za obutev, Gradišče 10, 20-517
Trg. podjetje 'Volna', Ljubljana, tel. 22-562
Prodajalnia 'Volna', Ljubljana, Nazorjeva 3, tel. 20-683
Prodajalnia 'Korotana', Ljubljana, Celovška 71, tel. 22-693
Slovenija - Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz - Beethovnova 14/1, tel. 23-913
Galanterija, trg grosistično podjetje, Ljubljana:
direktor, 23-273
komerc. 23-271
skladišče, 23-275
računovodstvo, 23-278
Agrotehnika - export-import, Ljubljana, tel. 20-143
direktor, 21-446
oddelci za uvoz in prodajo, 21-778, 20-547
oddelci za lesa 21-053, 23-048, 20-377
oddelci za živino, 20-365
oddelci za tehnično službo, 20-143 (int.-10)
oddelci za posredovanje in kmetijske pridelke, 21-820
oddelci za servisno službo, 21-309
trgovina, Gosposvetska c. 2, tel. 21-658
Mestno prevozno podjetje 'Meprovoz':
uprava - mehanične delavnice, karoserijska delavnica, tapetarska delavnica, ličarska delavnica, vulkanizerska delavnica - tel 21-392
Prometna pisarna - Prevozi, garaže - tel 20-823
Spedičija - Ljubljana, podjetje:
Luzemske in mednarodne transportne uprave Titova 33, tel 21-397
direktor, tel. 20-851
kakovostna odprava, Metelkove št. 4, tel 21-719
avtodisponenca, tel. 21-690
avtogaraža, Središka 1, 23-290

DNEVNE NOVICE

OBRAČUNAVANJE AVTOBUSOV ZA NOVOLETO JELKO

Ker je večina delovnih kolektivov sklenila, da bodo dne 25. decembra 1953 delali, bodo tega dne avtobusne proge podjetja SAP - Ljubljana obravnavale normalno kot ob delavniških. Dne 31. decembra 1953 bodo avtobusi obravnavali kot ob dnevih pred prazniki. Dne 1. januarja 1954 ter 2. in 3. jan. obratujejo avtobusi kot ob nedeljah. - SAP - Ljubljana.

'Avtobusni promet' Celje obveščati potnike, da sprejema prtljago za prevoz z avtobusi le pod pogojem, da je dobro pakirana in da je označena s polnim naslovom lastnika prtljage. Prtljage brez naslova ne sprejemamo. Uprava.

Ravnateljstvo kliničnih bolnic v Ljubljani sporoča, da bodo pristojni zdravniki na posameznih klinikah od 21. t. m. dalje informirali svoje o zdravstvenem stanju bolnikov dvakrat tedensko. In sicer ob sredah in petkih od 13. do 14. ure. Na otroški kliniki pa bodo informacije kot doslej - vsak dan. Obiski bolnikov vsako nedeljo in državni praznik od 12. do 15. ure. Opozorjamo, da vratarji ne bodo dovoljevali svojem bolnikom vstopa na klinike izven določenih dni in odrejenega časa.

Prebivalstvo terenov Trnovo, Krakovo, Mirje in Kozeljia vabi Zdrženje rezervnih oficirjev, Podobrod Trnovo, na akademijo s kulturno-umetniškimi sporedi, ki bo v proslavo Dneva Jugoslovanske ljudske armade v ponedeljek, dne 21. dec. ob 20 v dvorani Karunova 14 v Trnovem. Sodelujejo Mladinska folklorna skupina KUD France Prešeren, mešanil zbor KUD Tine Rožanc in orkester sindikalne podružnice pravosodnih ustanov. Vstop prost. - Podobrod ZROJ, Trnovo.

Narodni muzej v Beogradu (Trg Republike) je odprti ob sredah, četrtkih, sobotah in nedeljah od 9 do 13 ure, ob torkih in petkih pa od 17 do 21 ure. Ob ponedeljkih je muzej zaprt. Kolektivne obiske prijavite dan prej na telefon št. 20-178.

Obveščamo vse poslance Zvezne Ljudske skupščine FLRJ, da bo odhod na I. zasedanje Zvezne Ljudske skupščine 23. decembra 1953 ob 20.40. - Predsedstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Tehniška visoka šola v Ljubljani razpisuje na Fakulteti za rudarstvo in metalurgijo mesto asistenta za predmeta: 'Elektrotehnika v rudarstvu' in 'Elektrotehnika v metalurgiji'. Kandidati morajo biti inženirji elektrotehnike. Pravilno kolkovane prošnje s prilozami življenjepis, portrida o prejšnjih zaposlitvah, se vlagajo na dekanatu Fakultete za rudarstvo in metalurgijo TVŠ, Ljubljana, Aškercjeva cesta 32 v roku 14 dni od objave tega razpisa.

Opozorjamo vsa podjetja, da Eva Milavec iz Ljubljane ni več upravičena nabirati kakršnakoli naročila za naš list, še manj pa sprejemati predplačila v denarju. - Uprava Ilustrirane revije 'Tovariš', Ljubljana.

PREDAVANJA

Zgodovinsko društvo priredi v sredo, dne 23. dec. ob 10-letnici rojstva prof. dr. Fr. Kosa članski sestaneb in v dvorani prirodoslovne fakultete in v Historičnem seminarju Univerzitetne knjižnice ob 20. Predaval bo prof. dr. Bogo Grafenauer: O pomenu del prof. dr. Fr. Kosa za razvoj slovenske historiografije. - Vabimo vas k polnoštevilni udeležbi.

Društvo arhitektov Slovenije priredi v ponedeljek, dne 21. decembra ob 20 v dvorani prirodoslovne fakultete na Univerzi (bivša fizikalna predavalnica), vhod iz Gosposke ulice, predavanje arhitekta F. Ivanška o temi: 'Vtisi o IX mednarodnem kongresu za moderno arhitekturo CIAM in Le Corbusierjevem marsejskem bloku'. - Predavanje spremljajo dia-pozitivni. - Vljudno vabljani.

Pridoslovno društvo priredi v torek, 22. decembra ob 20, uri poljudno znanstveno predavanje akademika prof. dr. J. Hadžija: Odnosi med narodni in predniki (Haeccklov t. im. osnovni biogenetski zakon). Predavanje bo v predavalnici Prirodoslovne fakultete na univerzi - vhod iz Gosposke ulice.

KINO

KINO 'UNION': Amer. film 'Skrivnost jezera obsojencev'. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri je matineja istega filma.

KINO 'KOMUNA': Ameriški film 'Macao'. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri je matineja istega filma.

KINO 'SOČA': Ameriški film 'Moč orožja'. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. - Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografskih od 9. do 11. ter od 14. ure dalje.

KINO 'SLOGA': Angl. film 'Skrivnostni profesor'. Tednik: Filmske novice št. 50. Predstave ob 16., 18.30 in 21. uri. Predprodaja vstopnic od 9. do 11. ter od 15. ure dalje.

KINO 'TRIGLAV': Ameriški film 'Afera na Trinidadu'. Tednik. - Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 10. do 11. in od 15. ure dalje.

KINO 'SISKA': Japonski film 'V gozdu'. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Predprodaja vstopnic od 9. do 11. in od 15. ure dalje.

CELJE - 'UNION': Ameriški barvni film 'Skrivnostno življenje Walterja Mittyja'. - 'DOMA': Italijanski film 'Kako sem odkril Ameriko'. BLED: Avstrijski film 'Niki'. KAMNIK: Ameriški film 'Tramvaj Poženje'. VEVČE: Angleški film 'Izobčenec z otokov'. DOMŽALE: Ameriški film 'Dolgo je pomnila'. RDOVLJICA: Ameriški film 'Pet prstov'. JESENICE - 'RADIO': Angleški film 'Pet prstov'. - 'PLAVZ': Ameriški film 'Tarzan med lovci'. KOROŠKA BELA: Ameriški film 'Intermezze'. KRANIJ - 'STORZIC': Ameriški film 'Konec sveta'. 'SVOBODA': Francoski film 'Pariz poje'. 'ZADRŽNIK': Angleški film 'Pot upanja'. CERKLJE - 'TRIGLAV': Ameriški film 'Nevidni človek'. PTUJ: Ameriški film 'Kapitan Horatio'.

RADIO

DNEVNI SPORED za nedeljo, dne 20. decembra 6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! - 8.30 Predel tiska in radijski koledar - 7.15 Radijske reklame - 8.00 O športu in športnikih: Smučarji pripravujejo - 8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko dopoldne - 9.00 Literarno-glasbena oddaja: Iz pesmi Hrista Boteva - 9.40 Dopoldanski simfonični koncert - 11.00 Od pravilice do pravilice: Ivan Milinatti: Slavnostni volček (ponovitev) - 11.30 Znamo melodije velikih mojstrov - 12.00 Oddaja za Beneške Slovence - 12.15 15 minut slovenskih narodnih pesmi - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Za naše kmetovalce - 13.15 Za kmečke žene - 13.25 Zeleži ste - poslušajte! - 14.30-15.30 Prenos nogometne tekme I. zvezne lige Odrad: Spartak - 15.30 Lahka glasba - 15.45 Radijska igra: Prežihov Voranc: Ljubzen na odoru - 15.35 Promenadni koncert - 17.00 Ljudsko-prosvetni obzorik - 17.10 Zeleži ste - poslušajte! - 18.20 Na obisku v Domu slepih v Skofji Loki (sodeluje pevski zbor in instrumentalni ansambli) - 19.00 Radijski dnevnik in objave 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Teden lahke glasbe 1953, Stuttgart (1. oddaja) - 22.15 Plesno glasbo izvajajo znani orkestri in solisti - 22.55-23.00 Lahko noč! 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Ponovitev IV. abonmajskega koncerta Slovenske filharmonije za abonma B, je jutri dne 21. t. m. ob 20.30 uri (15 minut kasneje). Dirigent Karl Randolf iz Graza, solist Uroš Prevoršek. Prosimo abonente, da plačajo 2. obrok. Vplačila sprejema računovodstvo Slovenske filharmonije (vhod skozi večna dnevno od 10. do 13. ure ter večerna blagajna pred koncertom in med odmorom).

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA Nedelja, 20. dec. ob 15: Golia: Snelgičica. Izven in za podelžje. (Velja vstopnice od 6. decembra.) Ob 20: Hochwälder: Javni tožilec. Izven in za podelžje. Ponedeljek, 21. dec.: Zaprt. Torek, 22. dec. ob 20: Hochwälder: Javni tožilec. Abonma red D. Sreda, 23. dec. ob 20: Hochwälder: Javni tožilec. Zaključena predstava za sindikata Univerze in TVŠ. Četrtek, 24. dec. ob 15: Golia: Snelgičica. Zaključena predstava za Društvo prijateljev mladine terena Litostroj. OPERA Nedelja, 20. dec. ob 19.30: Rossini: Sevilijski brivec. Izven in za podelžje. Ponedeljek, 21. dec. ob 19: Akademija v proslavo Dneva JLA. Torek, 22. dec. ob 19.30: Rossini: Sevilijski brivec. Izven in za JLA. Sreda, 23. dec. ob 19.30: Verdi: Travlata. Abonma red G.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Nedelja, 21. dec. ob 18: Vilharjeve šaligrse - Večer v čitalnici. Izven Popoldanska predstava;

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom Nedelja, 20. dec. ob 19.30: Tavčar-Marinč: 'Otok in Struga'. Popoldanska predstava. Ob 20: Milčinski: 'Ciganica'. Večerna predstava. Torek, 22. dec. ob 20: Milčinski: 'Ciganica'. Zaključena predstava za JLA. Prodaja vstopnic od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Rezerviranje telefonično št. 20-923.

OBRTNOSKO GLEDALIŠČE

Komenskega ulica Nedelja, 20. dec. ob 18: Nicodemil: 'Učiteljica', igra v treh dejanjih; ob 20: Nicodemil: 'Učiteljica'. Blagajna je odprta dve uri pred pričetkom predst. Večje skupine imajo znižano vstopnico.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete Levstikov (Sentjakobski) trg Nedelja, 20. dec. ob 11: Kuret: 'Obuti maček'. Rošne lutke Resljeva cesta 28 Nedelja, 20. dec. ob 17: Karsch: 'Težava Peteršilčkove mame'. Prodaja vstopnic za popoldansko predstavo od 11.30 do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži in pol ure pred predstavo pri gledaliških blagajnah.



POMLADANSKI ZAGREBŠKI VELESEJEM

5.-14. III. 1954

NACIONALNI, KOMERCIALNI SEJEM CELOTNEGA GOSPODARSTVA FLR JUGOSLAVIJE VELIKO ZANIMANJE DOMAČIH IN TUJIH KUPCEV

Zaključek prijav 25. XII. 1953

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Nedelja, 20. decembra lekarna: 'Pri gradus, Partizanska cesta 1.

RADIO

6.00-12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 12.00-12.20 Oddaja v madžarsčini - 12.20-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Indij. film: 'Aandhyan'. UDARNIK: Amer. barv. film: 'Američkamec v Parizu'. POBEZJE: Amer. film: 'Odločitev pred zoro'. STUDENCI: Nemški film: 'Glas drugoga'.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Nedelja, 20. decembra ob 19.30: Shakespeare: 'Beneški trgovec'. Izven; ob 20: Operni in operetni večer (v Unionski dvorani).

CELJSKE VESTI

Zdravniška dežurna služba v nedeljo, 20. dec.: tov. dr. Cerin Jože, Celje, Cankarjeva 3.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Torek, 22. dec. ob 15: Ivan Tavčar-Osp Sest: 'Cvetje v jeseni'. Zaključena predstava za JLA.

Sreda, 23. dec. ob 13.30: Selškar-Filipič: 'Bratovščina Sinjega galeba'. Zaključena predstava za Putnika.

Četrtek, 24. dec. ob 14: Selškar-Filipič: 'Bratovščina Sinjega galeba'. Novoletna jelka.

Petek, 25. dec. ob 14: Selškar-Filipič: 'Bratovščina Sinjega galeba'. Novoletna jelka.

Sobota, 26. dec. ob 14: Selškar-Filipič: 'Bratovščina Sinjega galeba'. Novoletna jelka.

Ponedeljek, 28. dec. ob 15: Ivan Tavčar-Osp Sest: 'Cvetje v jeseni'. Zaključena predstava za JLA.

DROBNI OGLASI

DVOSOBNO prostorno suho in sončno stanovanje s potrebnimi priključki v Kamniku, zamenjam s primerljivim v Ljubljani. Ugodno za upokojenca. Točni podatki se dobijo pri 'Meso izdelki, Ljubljana, Tomšičeva 3. 1954-1

FINANČNEGA REFERENTA sprejememo. Pogoji: popolna srednja šola oz. nepopolna srednja šola z večletno prakso. Nastop službe takoj. Ponudbe poslati na naslov: Občinski ljudski odbor Mengeš. 1953

USNJEVNI PLAŠČ, nov, za srednjo postavno, prodam. Prelok Alojz, Maribor, Kidričeva 3a. M 208 a

KUPIMO MODELE za izdelovanje betonskih cevi v premeru 10-60 centimetrov, kakor tudi modele za stredno opeko 'bobrovec' in za navadni konicasti format. Kmetijska zadruga Lesce pri Bledu. 1953

V SOBOTO, 12. DECEMBRA ob 23 je bil pozabljen pred gostilno pri domobranski kasarni teodolit reg. št. 67.856, t. j. geometrijski aparat. Prosim najditelja, da istega vrne proti nagradi podjetju 'Agroobnova', Crtomirova 4 ali pa na Litijško cesto 50. 1954

PREKLJUČJEM osebno in sindikalno legitimacijo na ime Starček Franc, Celje, ter ju proglašam za neveljavni. C 105

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje dne 19. decembra ob 7. uri

Področje nizkega zračnega pritiska nad Pirenejskim polotokom se počasi širi v območje Alp. Prav tako se pomika proti jugovzhodu depresijsko področje nad severno Francijo. Obe področji še nekoliko zadržuje obsežen vzhodnoevropski anticiklon, vendar ob stiku obeh tvorb nastopajo že padavine.

V Sloveniji je bilo ob 10. uri dopoldne pretežno oblačno vreme, le v višjih legah je bilo dejno jasno, v Ljubljani in Posojinju prši. Temperature od -3°C v Planici in na Jezerskem do +5°C v Ajdovščini.

Napoved za nedeljo, dne 20. dec.: Oblačno vreme z manjšimi vmesnimi padavinami zlasti v zahodni Sloveniji. Temperature v notranjosti od -2 do +4°C, na Primorskem okoli +8°C.

Kdo bi lahko dal kakršnekoli podatke o



Klasamu ali Klastu Milanu

roj. 1931. leta, ki je bil po vsej verjetnosti leta 1941 ali 1942 odpeljan od okupatorja v Nemčijo, ali bi lahko dal podatke o njegovih starših ali pa sorodnikih.

Prosimo, da eventualne podatke čim hitreje javite najbližji postaji LM ali pa Tajništvu za notranje zadeve. - Iz pisarne Sekretariata za notranje zadeve LR Slovenije, Ljubljana.

Umri so v Ljubljani

Marija Bernik, vdova po železničarju. Pogreb bo danes, 20. t. m., ob 14.30 na Zalah. Alojzij Vavpotič, upokojenec. Pogreb bo danes, 20. t. m., ob 15. uri na Zalah. Marija Bonča, gospodinja. Pogreb bo danes, 20. t. m., ob 16. uri na pokopališču v Dravljah.

Mariji Fatur

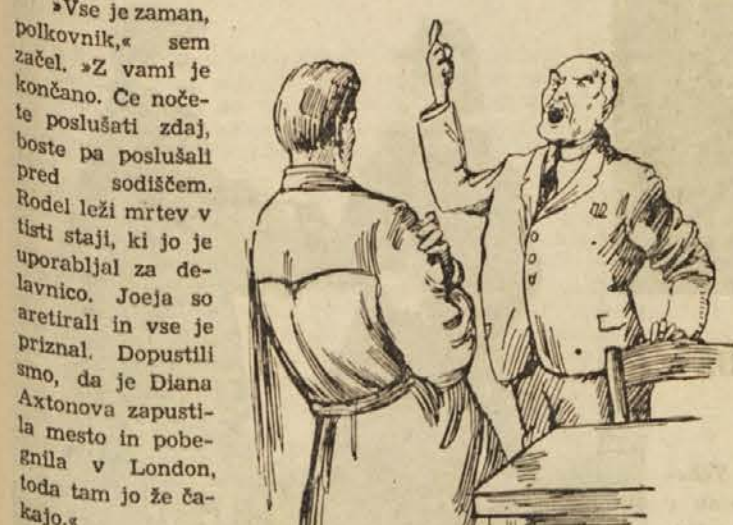
roj. Anzele Pogreb bo 21. dec. z Zal, Nikolajeve mrliške večice ob 15. uri.

Zaljuoč mož Viktor, otroci: Vikta por. Cvetko, Zivka, Franci, Marjetka, zet Saša, snaha Mira, vnučka Sašek in Branko, vnučka Alenčica in ostalo sorodstvo. Ljubljana, 18. XII. 1953.

Zatemnitev v GRETLEYJU

Ilustriral SARAHADIN HODZIC

Prikimala je z glavo. Obrnil sem se k polkovniku, ki je bil opustil svojo držo gromovnika in sedel tog, pozoren in hladen ko led. Vedel sem, da moram pritiskati nanj, dokler se ne sesede. Ze sem čutil, da mi ni ostalo dovolj moči, da bi to dosegel, moral pa sem naprej, pa naj bo karkoli!



'Vse je zaman, polkovnik,' sem začel. 'Z vami je končano. Če nečete poslušati zdaj, boste poslušali pred sodiščem.' Rodel leži mrtev v tisti stajli, ki jo je uporabljal za delavnico. Joeja so aretirali in vse je priznal. Dopuslili smo, da je Diana Axtonova zapustila mesto in pobežnila v London, toda tam jo že čakajo.

'Vse to je zelo zanimivo,' je rekel, 'ne vem pa, za kaj tu sploh gre in kakšne zveze naj bi to imelo z menoj.'

v resnici pa je bil nacist Rodel. Toda to je samo začetek, polkovnik. Poglejmo na primer našo prijateljico Diano Axtonovo...'

'Če je to tista ženska, ki ima trgovino,' je rekel, 'sjo komaj poznam. Enkrat ali dvakrat mi je telefonirala v zvezi z nekimi malenkostmi...'

'Kakor na primer, da bom jaz dobil službo v Chartersovem električnem podjetju,' sem rekel.

'Hm, zakaj pa ne? Toda izvzemši ta primer te ženske ne poznam. Z njo sem bil iz oči v oči največ pet minut in moja noga nikoli ni prestopila praga njene trgovine. Pozivam vas, da dokažete nasprotno.'

'Ni bilo potrebno, da bi hodili v trgovino,' sem dejal. 'Kadar je imela kako naročilo za vas, je bila za to tu izložba. Vse to je bilo lepo urejeno. Tu ste bili vi, mestni veljak, član uprave Chartersove električne družbe, z Rodlom, velikimi možgani, možem, ki je snoval vse načrte in jih vam pojasnjeval v 'Ameriki'. Bil je zmeraj poleg vas kakor vaš osebni sluga. Tu je bila tudi Diana v 'Prudencini trgovini' z darili, a kdo bi si kdaj drznil podvomiti o takšni vrsti ženske s takšno trgovino? Tu je bil tudi Joe, duša vsake družine v svojem baru pri 'Trefovi dami', kjer so človeku hitro postregli s pijačo in kjer se fantje iz letalstva in vojske niso mogli premagati, da ne bi kaj sklepetali. In potem, zmeraj je bila priložnost, da so ljudje dobili nove napotke. Ta teden je akrobatka Fifin uporabila od Hipodroma za pošto. Ne, nikar mi ne pravite o tem, da nikoli niste govorili s to žensko. Saj vem, da niste. To ni bilo potrebno. Toda Rodel, ki je postajal preveč samozavesten in premalo oprezen, si ni mogel kaj, da ne bi snočil popil kozarčka s svojo staro prijateljico.'

'Kakor vidite, Neyland, sem spriču vašega pripovedovanja ves očaran,' je rekel z rahlim, suhim glasom, 'nikakor pa ne morem razumeti, kako tlačite mene v vse te neumnosti.'

'Potem pa sem vas davi imenitno ujel v nastavljeno past, polkovnik,' sem nadaljeval v šaljivem tonu. 'Ali se spominjate, da sem vam rekel, da je Scorsor iz ministrstva za preskrbo govoril z vami v sredo večer in vam rekel nekaj lepih besed zame v zvezi s službo pri Chartersovih. Vi ste takrat rekli, da je res govoril z vami in da priporočilo ni bilo zaman. Toda...'

Polkovnik se je takoj ujel v nastavljeno past.

'Pav nič me niste ujeli,' kakor pravite,' je rekel zaničljivo.

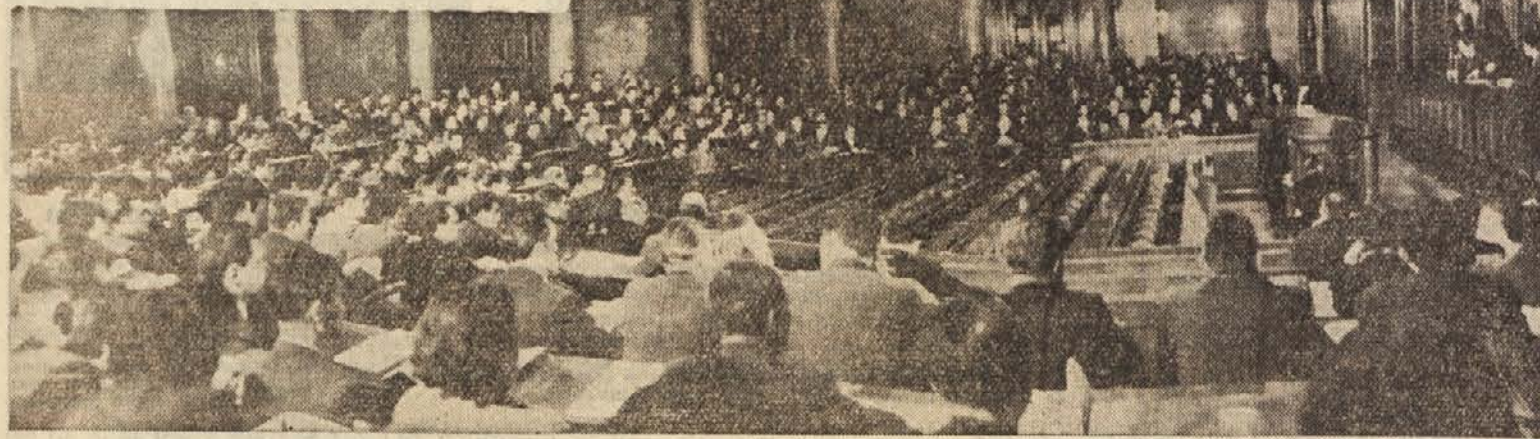
'Tisti večer ste bili tako veseli, da vas je Scorsor priporočil, da sem se iz gole vljudnosti delal, kakor da vas je priporočil. Kaj pa je na tem hudega?'

'To zadostuje, da zaslužite vešala, Tarlington,' sem rekel trdeč, da bi govoril s šaljivim glasom. 'Kaj porečete, če vam povem, da me je Scorsor v sredo med telefonskim pogovorom res priporočil? Jasno je, da vi sploh nimate pojma o tem pogovoru, kratko malo zato ne, ker niste sami telefonirali. Zdaj pa vam povem, zakaj. Olney iz Posebne skupine, ki so ga poslali v Belton-Smithovo tovarno kot vodnika, je prišel tisti večer k vam s pretežno, da bi rad govoril o govoru, ki naj bi ga imeli v tovarniški kantini, v resnici pa zato, ker ste se mu zdeli sumljivi. Nekaj je vedel o Rodlu - ker je bilo v njegovi beležnici več podatkov o brazgotini - ni pa vedel, da se mudi v tej hiši pri vas. Ko se vam je zazdel Olney sumljiv, ste držali Rodla ob strani, tako da ga Olney nikoli ni videl, kakor tudi on Olneyja nikoli ni videl. Zato ste potem, ko je Olney odšel iz stanovanja in ko ste sklenili, da ga morate ubiti, ker je preveč vedel, hkrati sklenili, da naloge, da bi Olneyja na cesti pregazili, ne morete zaupati Rodlu, marveč da jo boste sami izpolnili. To vam ni bilo posebno prijetno, ker ste okrog tri četrt na devet pričakovali telefonski pogovor s Scorsonom. Tedaj ste se spomnili, da bi lahko namesto govora govoril po telefonu Rodel, ker je na dolgih progah laže posnemati tuj glas. Tako ste ne le lahko odšli z doma, marveč ste hkrati dobili imeniten alibi. Storili pa ste nekaj napak, polkovnik. Predvsem niste napravili te stvari tako, da bi policija verjela, da je bil Olney povožen v tistem delu mesta, kjer ste ga vrgli iz avtomobila. Se važneje pa je, da blizu 'Trefove dame', kjer ste ga pobrali in naložili v svoj avto, niste vedeli, da je bilo zadnje, kar je storil Olney, da je vrgel proč svojo beležnico. Policija je to beležnico našla in jaz sem jo skrbno pregledal. Olney je bil zelo bistroumen in s to zadevo se je ukvarjal več mesecev. Lahko si mislite, sem nadaljeval in mu pogledal naravnost v zenice, ker je bilo to moje zadnje slepilo, kako važno mesto vam je namenil v svoji beležnici.'

# Ljudska PRAVICA BORBA vam prinaša v slikah:

## PRVIKRAT V ZGODOVINI DELAVSKEGA RAZREDA SEDE PREDSTAVNIKI NEPOSREDNIH PROIZVAJALCEV V LJUDSKIH SKUPŠČINAH

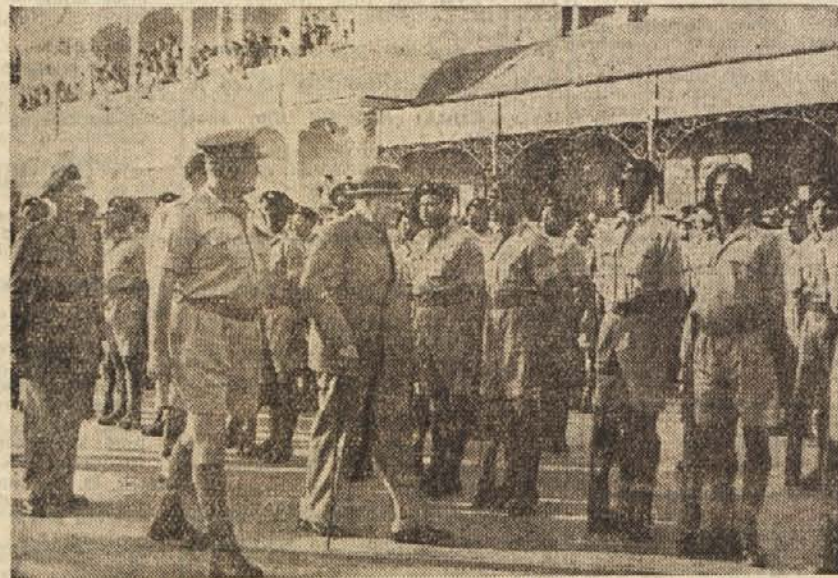
Novo ljudske skupščine naših republik so značilne po tem, da v njih prvičkrat v zgodovini delavskega razreda sede predstavniki neposrednih proizvajalcev. Razen tega so republiške skupščine povezane ne le z volivci kakor doslej, marveč tudi z okrajnimi (mestnimi) ljudskimi odbori, s komunami, ki jih zdaj upostavljamo.



## SESTANKI, O KATERIH SVET GOVORI



Na Bermudskih otokih je angleški ministrski predsednik Winston Churchill pregledal angleške obrambne sile (desno), vtem ko je predsednik ZDA Eisenhower 40 minut po vrnitvi z Bermudov pred Generalno skupščino OZN pojasnil svoj načrt o mednarodni komisiji za atomsko energijo (spodaj), nemški kancler dr. Adenauer pa se je v francoskem zunanjem ministrstvu sestel z ministrom Georgesom Bidaultom pred zasedanjem Evropskega sveta (zgoraj).

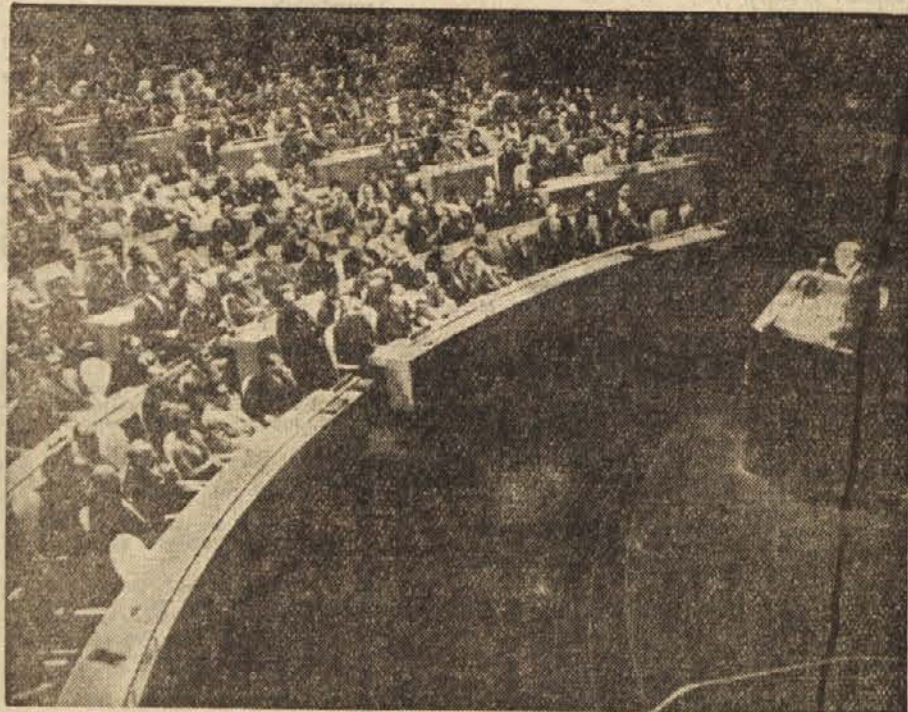


## PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE V MONTEVIDEU

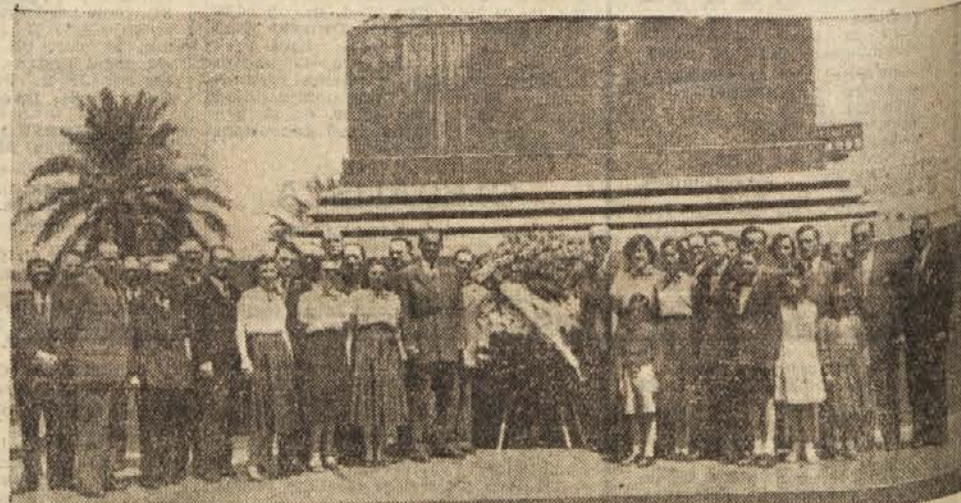


Dvaindvajseti december je Dan ljudske armade. Tega dne pred 12 leti je bila v Rudem formirana Prva proletarska narodnoosvobodilna udarna brigada, prva regularna enota narodnoosvobodilne vojske.

## MOŽ, O KATEREM SVET GOVORI



Oliver Lyttelton, državni tajnik za kolonije, je angleški minister, ki ga najbolj napadajo zaradi politike, naperjene proti težnjam kolonialnih narodov, da bi dosegli svobodo in neodvisnost, zlasti v Afriki. In vendar je še zmeraj član angleške vlade.



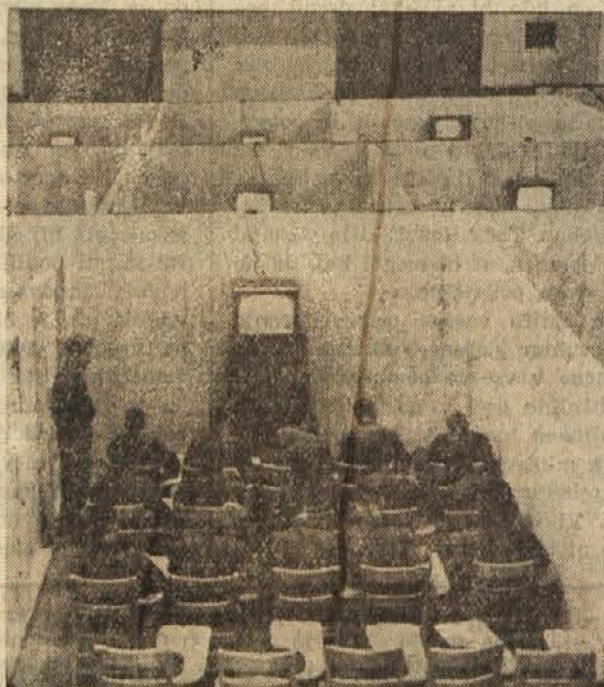
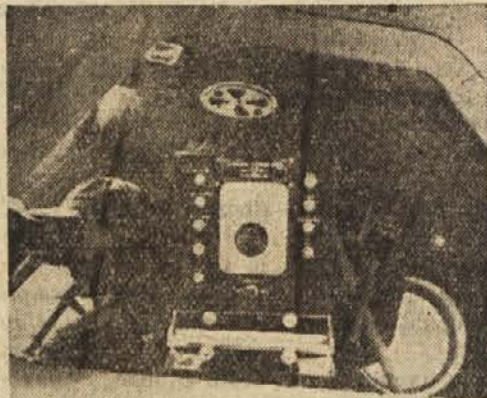
Tudi v Montevideu (Urugvaj) so naši rojaki praznovali 29. november, Dan republike. Skupina naših izseljencev je ob tej priložnosti položila venec na Artigasov spomenik.

## BALETNI NASTOP V NOGOMETU



Na sliki vidimo baletni nastop. Na tekmi v Londonu sta nedavno nastopila Ryan (Bronwich) in Dickon (Arsenal) in na sliki ju vidimo, kako lovita žogo.

## TELEVIZIJA V VOJNI STRATEGIJI



Televizijo že zelo uporabljajo v vojni strategiji. V prihodnji vojni naj bi vrhovnim štabom omogočila, da bi neposredno opazovali, kako vojska izpolnjuje njihove ukaze in kako se bitke razvijajo. Pilot s televizijskim aparatom (slika zgoraj desno), snema in slika gre po televizijski poti v višjo komando (slika desno). Pa tudi vse ostale vojne operacije lahko s televizijskim aparatom posnamejo (slika zgoraj), da potem slike prikazujejo bodi v vojaških šolah, bodi v generalštabu.



## NEPRESTANA PRESENEČENJA V MODI

Znana francoska plesalka Ludmila Tcherina je nastopila na nekem sprejemu v hotelu Palaza-Athenee v Parizu z nakitom okrog vratu in v ušesih, vrednim 100.000 angleških funtsterlingov. Njen nakit je čuvalo 12 policijskih agentov (slika zgoraj).

Moda se nenehoma spreminja. Na sliki vidimo žensko v kožuhi iz leta 1878 v hotelu Dorchester v Londonu, kjer sega v roko tovarišici, ki je oblekla krznen plašč, narejen po najnovejšem kroju.

